

ליקוט פירושים

מילקוט לוי יצחק עה"ת

לכבוד שנת השבעים
כ' אב ה'תש"ד – כ' אב ה'תשע"ד

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON

Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn, N. Y. 11213
493-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן

ליובאוויטש

770 איסטערן פארקוויי

ברוקלין, נ. י.

בי"ה, מוצאי ת"ב, יהפך בקרוב ממש (וכל הצומות) לששון ולשמחה ולמועדים טובים,
יום רביעי פ' פנים בפנים דבר הוי' עמכם,
שנת ה'תשד"מ. ברוקלין, נ.י.

הרה"ח הו"ח אי"א נוי"נ עוסק בצי"צ כו'
מו"ה יהודה ליב שי'

שלום וברכה

וכו' וצ"ל
המכ' נתקבל, ותי"ח.

ע"פ מנהג ישראל אשר תורה היא לקדש הלבנה דוקא במוצאי ט"ב,

ומפורש הטעם בכ"מ, כי בשו"ט היא כי ישראל והשכינה עתידין להתחדש כמותה, וגם כי במנחת ט"ב נולד המשח,

הרי הזמ"ג לחדש ההתעוררות להחלטות טובות בכל עניני חשובה והתומ"צ, שהן המבטלות סיבת הגלות, אשר (רק) מפני חטאינו גלינו מארצנו, ובהבטל הסיבה מיד (בטל המסובב - הגלות) הן נגאלין.

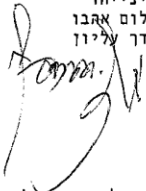
וכיון שגדול כח החלטות הנעשות בציבור - לקבלן בהתאסף רבים יחד בהתועדות שמחה, באמירת דברי תורה, שהיא המשמחת לב ועינים מאירה, ושמחה פורצת גדר והגבלה בלימוד התורה והידור בקיט מצותי',

התועדות בפרט ביומין זכאין הסמוכין לטי"ב ועכ"פ: בחמשה עשר באב, ובשבת "שלו"שלאחריו", ובשבת שלאחריו' שבת מברכים דחודש אלול, חודש החשבון (והתשלומין) דימות שנה זו.

ובשלש פעמים הוי חזקה - חזקת תורה ומצוותי' ומתוך שמחה וטוב לבב תמיד כל הימים.

בברכה להצלחה רבה בכהנ"ל,

והרי כ"ז גם ימהר ויחיש שבקרוב ממש יקויימו
היעודים-ההבטחות שיהפכו ימים דאזלינן מינייהו
לששון ולשמחה ולמועדים טובים והאמת והשלום אהבו
(אהבת ישראל) וידעו כי אתה שמך הוי' לבדך עליון
על כל הארץ,
בגאולה האמתית והשלימה ע"י משיח צדקנו

נ.ב.

הש"ק שלאחריו ט"ו במנ"א - הוא כ"ף במנ"א, יום ה"א"צ וההילולא של אמו"ר לוי יצחק בן הרב א"י ברוך שניאור-ז"ל - זה ארבעים שנה,

ועלי החוב והזכות גדול להציע ולבקש וכו' - ללמוד בהתועדות מתורתו, ולנדב ביומא דין לז"ב,

שמסר נפשו על הפצת היהדות בתוככי בניי "מאחורי מסך הברזל", ועיי"ז הי' חבוש בבית האסורים ונשפט לגלות ומת בגולה ושם מ"כ,

זכותו יגן עלינו ועכ"א - שליט"א.

ח"ב. יפהר לששון ולשמחה: ראה פסיר פ' על נהרות בבל: אין שמחה בא אלא בתשעה באב לפי שקבעו אב"ל בזמן הזה ועתיד לפני הקב"ה לעשותו לוי"ט כו'. וראה אוה"ת מסעי ע' אישפד בסופו ואילך. לקויש חלק חיי ע' 314-313. יפהר. (וכל הצומות). ולמועדים טובים: ראה זכרי' ח, יט. רמב"ם סיום הל' תעניות. ובירמ' לא, יב: והפכתי אכלם לששון גו'. ובסליחות לוי"ז בתמוז: הפך לנו לששון ולשמחה. וראה טשו"ע או"ח סוף הל' תעניות. הוספות ללקי"א ואו"ת לה"ה"מ (הוצאת קה"ת) סי' ח. פנים בפנים: ואתחנן ה, ד (שיעור חומש היומל). וראה לקו"ת ר"פ דהא, אוה"ת ואתחנן (ע' ביא ואילך). מנהג ישראל. תורה היא: ראה תודיה נפסל - מנחות כ, ב. מהרי"ל הובא ברמ"א יו"ד טשע"ו סי' ד. מנהגים ישנים מדורא ע' 153. וראה ירושלמי פסחים פ"ד, ה"א. לקדש. ט"ב: באה"ט שו"ע או"ח סתכ"ו וסתקני"א מהאר"ז"ל - והוא בפרע"ח במקומו. סי' האר"ז"ל. שו"ע האר"ז"ל - א"ר שם. ועוד. דוקא: לבושי שרד או"ח סתקני"א. וראה גם בהנשמן בכ"פ החיים או"ח סתכ"ו סי' כט. שם סתקני"א סי' ק"ד. בכ"מ: כההאר"ז"ל שם. באה"ט וא"ר שם. ועוד. ישראל. עתידין להתחדש כמותה: ברכת קידוש לבנה, מסנה' מב, א. רמב"ם הל' ברכות פ"י, ה"ט"ז. במנחת ט"ב נולד: שער הכוונות במקומו. וראה תענית כט, א (הובא בשו"ע או"ח ר"ס תעניות. רמ"א שם סו"ס תענית) שט"ז לעת ערב הציתו אש בהיכל. ובאיכ"ר (פ"א, נא) צעקה פרתו פעם שני כו' - לכאורה כצ"ל גם בבאה"ט וא"ר שם. פרמ"ג סתקני"א. ועוד. עניני תשובה: להעיר אשר ענין התעניות הוא ילפתוח דרכי התשובה - רמב"ם הל' תעניות רפ"ה וראה צוואת הריב"ש סי' מג (הוצאת קה"ת). התשובה והתנח"מ: השייכות ביניהם - ובסדר זה - ראה שערי אורה ע' 76. וראה סה"מ תר"ל ע' שיט. ובכ"מ. מפני חטאינו גלינו מארצנו: נוסח תפלת מוסף דשלש רגלים וימים נוראים. מ"ד. הן בגאלין: רמב"ם הל' תשובה פ"ד, ה"ה. החלטות הנעשות בצ"ב: ראה קונטרס ייחלוצ"ו תרנ"ט פ"י. וראה גם שם פ"ז (סה"מ תרנ"ט ע' סא. שם ע' נט) בהתעודת: ראה דברי אדמו"ר הזקן - נדפסו בקובץ מכתבים לתהלים אהל יוסף יצחק ע' 199. אגרות-קודש אדמו"ר מהור"י"צ ח"ג מ"כ תשפ"ד (ע"ת"ג ואילך). המשמחת. מאירה: רשות לחתן תורה. וי"ל המשמחת לב - כל התורה (תענית) לסעי"א. שו"ע או"ח ר"ס תענית. וראה גם שו"ע אדה"ז טצ"ג סי' ג. עינים מאירה - המאור שבה, פנימיות התורה (ירוש' חגיגה פ"א סוף ה"ז ובקה"ע שם). ושמחה פורצת גדר: ראה בארוכה ד"ה שמח תשמח תרנ"ז ע' 49 בסופו ואילך. בחמשה עשר באב: ענינו - ראה משנה וגמרא סוף מס' תענית. ב"ב קכא, א-ב. לקי"א לה"ה"מ (לא, ג - בהוצאת קה"ת). רשימות הצ"צ לאיכה (אוה"ת נ"ך כרך ב' ע' צו). ד"ה נחמו עת"ר (סה"מ עת"ר ע' ר"ח ואילך). ועוד. ובשבת י"שלו: ראה לקו"ת בהר ד"ה את שבתותי תשמרו (מא, א). אוה"ת בהר (כרך ג) ד"ה זה (ע' תתק ואילך). המשך תע"ב ח"ב ע' איקח ואילך. ובכ"מ. דחודש אלול: שייכותו לחודש אב - ראה לקו"ת לוי"צ ע' תו ואילך. חודש החשבון (והתשלומין): ראה סה"מ אידיש ע' 75. ושם ע' 78 בשם הבעש"ט. וראה לקו"ת מהרי"ל הל' ימים הנוראים. ל"ת להאר"ז"ל עה"פ (תצא כא, יג) ובכתה גו' ירח ימים. טור או"ח ר"ס תקפ"א. ובשלש פעמים הוי חזקה: ב"מ קו, ב. וש"י. לששון. ומהאמת והשלום אהבו: זכרי' ע' רמב"ם סוף הל' תעניות. אהבת ישראל. שמקרת את הגאולה, מכיון שסיבת הגלות היא - היפך הענין דאהבת ישראל (יומא ט, ב). וראה תו"ח נח סד, א ואילך. אוה"ת נ"ך שם ע' אי"מ (ד"ה בעמתי"מ). וידעו. הארץ: תהלים סיום וחותם מזמור פג. ארבעים שנה: ראה ע"ז (ח, ב). זח"ב (כה, א). רש"י ס"פ תבוא. לקו"ש כרך ח' (ע' 337 ואילך). והזכות גדול: ע"ז זח"ג ס"פ בחוקות. מתורג: בסי' ליקוטי לוי"צ, תורת לוי"צ: על הזהר, השי"ס, התנ"א וכ"י. שמסר נפשו: ראה הקדמתו לסי' הערות על התנ"א, ההוספה בסופו.

(* וראה שם פ"א.

א

טעם למאחז"ל (אבות פ"ה מכ"ב) "בן ה' שנים למקרא"
הוא הי' אומר: בן חמש שנים למקרא.

אבות פרק ה' משנה כ"ב

דע, שה' פעמים שנ"ה הוא מספר¹ כל הכ"ב אותיות, עם אותיות² מנצפ"ך
הכפולים, כי האותיות שרשן ה' מוצאות הפה³ שהם בחי' ה' גבורות כידוע⁴.
ולכן בן ה' שנים⁵ למקרא, כדי שידע מתחלה כל הכ"ז אותיות.
לקוטי לוי יצחק, הערות לספר הזהר בראשית-פתח דבר,
רשימת המחבר ע"ד שמו

(1) ה' פעמים שנ"ה (5 x 355) = 1775, וכן גימטריא דכל האותיות ה"אלף בית" כזה: אותיות א עד ט (45), י-יז (450), ק-ת (1000), + מנצפ"ך (280) = 1775.

(2) אותיות מנצפ"ך הכפולים. פירוש: האותיות "מנצפ"ך הם מיוחדים, בסוג בפני עצמן, משאר כל האותיות דהאלף בית, דשאר כל האותיות באים בראש התיבה, באמצע, או בסוף, משא"כ האותיות "מנצפ"ך – היינו האותיות הסופיות "ם, 'ן, 'ך, 'ף, 'ך" הם באים רק בסוף התיבה.

וראה במאורי אור ע' מנצפ"ך ח"ל: "מנצפ"ך הם ה' גבורות, ולכן הם באים בסוף התיבה לתת גבול ומדה, כי כן טבע הגבורות". ובלקוטי לוי יצחק הערות לזהר שמות-דברים עמוד שמ ח"ל: "מדה וגבול הם מצד הגבורות, וכמו ה' אותיות מנצפ"ך הבאים בסוף התיבה, שעד פה תבוא ולא יותר, וכל מדה וגבול מצד הגבורות". וראה גם בתורת לוי יצחק חידושים וביאורים בש"ס עמוד רכז: מנצפ"ך בגימטריא גבורה דין. ע"ש.
(וראה ספר הערכים אותיות עמוד א' ואילך, ובעיקר שם עמוד סד. [ואותיות אלו הם כפולים בהאל"ף ב"ת]).

(3) פירוש: דיש ה' מוצאות הפה (ספר יצירה פ"ב, ג), דאותיות הדיבור נוצרות ע"י שההבל והקול מכה באחד מחמשה מוצאות הפה, והם: אותיות אהה"ע – מהגרון, בומ"פ – מהשפתים, גיכ"ק – מהחך, דלטנ"ת – מהלשון, וסר"ץ – מהשיניים. ראה ספר הערכים אותיות אל"ף – אטב"ח עמוד לג ואילך.
(4) ראה תניא – שער היחוד והאמונה סוף פרק ד'.

(מבאר בזה הטעם דמצטרפין להחשבון גם האותיות "מנצפ"ך, הכפולים).

(5) ראה ביאור הטעם דכן עשר למשנה, ובן חמש עשרה לגמרא, בלקוטי לוי יצחק, לקוטים על פסוקי תנ"ך ומאחז"ל עמוד כו.

ליקוט פירושים

“ועל פי המבואר יתוסף ביאור בלשון אדמו”ר הזקן (הל’ תלמוד תורה⁶ בתחלתו) “שאז מלמדו לקרות תורה שבכתב מעט מעט” – משמע שעד עתה: א) קריאה לא ידע כלל. ב) יודע כל המוכרח⁷ לדעת לפני זה”.

לקוטי שיחות חלק ט’ עמוד 135 הערה 8

6) (הלכות תלמוד תורה פרק א הלכה א) ח”ל: ...מצות עשה מן התורה על האב ללמד את בנו הקטן תורה... ומאימתי אביו חייב ללמדו משיתחיל לדבר מלמדו תורה צוה לנו משה וגו’, ופסוק ראשון מפרשת שמע, ואח”כ מלמדו מעט מעט פסוקים פסוקים בעל פה עד שיהא בן חמש למקרא, דהיינו בשנת חמישית שאז מלמדו לקרות תורה שבכתב מעט מעט בביתו, עד שיהא בן שש או בן שבע וכו’.

[וראה אגרות קודש מכ”ק אדמו”ר זי”ע חלק י”ב עמוד רפח. חלק יד עמוד מ. (הערות וצינונים על הלכות תלמוד תורה שולחן-ערוך אדמו”ר הזקן חלק א 17/ב)].

7) היינו “דיעת האותיות”, ולאחר שלמד ויודע כל האותיות, אז בהיותו “בן חמש למקרא”, אביו “מלמדו לקרות תורה שבכתב מעט מעט”.

כ' אב תשע"ד – שבעים שנה

בראשית א, א – בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ

ב

רמז בהתחלה וסיום התורה, לקיים את התורה באמונה פשוטה, ולא תוסיפו ולא תגרעו ממנו, ועי"ז נוכל לקיים את התורה בכל ה"לב" וכו'

האות הראשונה של התורה הוא אות "ב" בראשית, האות האחרונה הוא "ל" ישראל¹, וביחד הוא אותיות "לב" וכן "בל", והיינו רמז שצריכים לקיים את התורה בכל ה"לב", אבל בכדי לקיים התורה בכל ה"לב", על זה מרומז האותיות "בל".

דפירוש "בל" היא "לא"², ופירושו כך :

דהאות קודם "ב" היא אות "א", והאות קודם "ל" היא אות "כ", ביחד היא "אך".

והאות שאחר אות "ב" היא אות "ג", והאות שאחר אות "ל" היא אות "מ", ביחד היא "גם".

תיבת "אך" היא למעט, כמארז³ ל" אך ורק למעט.

ותיבת "גם" הוא לרבות, כמארז⁴ ל" גם לרבות.

זהו שהתורה מרמז, "בל", שלא תסור ח"ו ימין ושמאל.

ש"בל" תלך להאותיות הקודמים "אך" למעט, שממעטים מהתורה ומצות "לא תגרעו".

ו"בל" תלך להאותיות שאחר, "גם" לרבות, היינו להוסיף על המצות "לא תוסיפו".

רק לקיים כל התורה באמונה פשוטה, ועי"ז נוכל לקיים את התורה בכל ה"לב".

עפ"י השמועה⁵

(1) דברים לד, יב. "לעני כל ישראל".

(2) ע"ד מ"ש "אף תכון תבל בל תמוט" (תהלים צב, א).

(3) ירושלמי ברכות פ"ט, מ"ז. יומא פ"ח, ה"ה. תו"כ פרק טו, ה. וראה רש"י שמות לא, יג ד"ה אך את. ["אך את שבתותי תשמור, אף על פי שתהיו רצופין וריוזין בזריות המלאכה (מלאכת המשכן), שבת אל תדחה מפניה, כל אכין ורכין מעוטין, למעט שבת ממלאכת המשכן"]. ויקרא כג, כז (רש"י ד"ה אך), שם פסוק לט (רש"י ד"ה אך בחמשה עשר יום תחגו).

(4) ראה קידושין מא: "כן תרימו גם אתם" גם לרבות את השליח, (ועיין גם עירובין מ:).

(5) בבלי ט' ניסן תרצ"ט, כשבאו הרשעים הנקו"ד לעשות חיפוש בבית ולאסור הרה"צ המקובל ר' לוי יצחק זצ"ל, הגה באשמורת הבקר באו כמה מהמתפללים להבית הכנסת, וכששמעו מה שקרה הלכו כמה מהם לבית ר' לוי יצחק זצ"ל, וקודם שלקחו אותו, פנה אל כמה מאנשי עירו, ואמר להם: הנני רואה שעוד מעט לוקחים אותי, ואמרו חכמינו ז"ל אל יפטר אדם מחבירו אלא מתוך דבר הלכה, ואמר להם הפירוש בפנים. (רב א' מברוקלין

ליקוט פירושים

ג

רמז בפ' למאריז"ל מתחלה עלה במחשבה לברוא את העולם במדת הדין – גבורה ברא אלקים. ולא נאמר ברא ה', שבתחלה עלה במחשבה לברואו במדת הדין וראה שאין העולם מתקיים, והקדים מדת רחמים ושתפה למדת הדין והיינו דכתיב (להלן ב, ד) ביום עשות ה' אלקים ארץ ושמים.

רש"י

בראשית ברא אלקים ר"ת בב"א, בב"א⁶ הוא מספר ה', הוא הה' גבורות⁷, שהוא בחי' גבורות שם אלקים, מתחלה עלה במחשבה לברוא את העולם במדת הדין⁸.

לקוטי לוי יצחק, הערות לספר הזהר שמות-דברים עמוד שטו

בשם הרב טווערסקי שנסע לרוסיה בשנות הכפ"ן פגש יהודי שהי' באותו מעמד, ששמע בעצמו מהרה"צ המקובל ר' לוי יצחק זצ"ל הפירוש הנ"ל, והוא סיפר זה להרב, שסיפר זה לאנ"ש).

(6) ראה גם בלקוטי לוי יצחק הערות לזהר שמות-דברים עמוד תד, די' ג' בכות, בבא קמא, בבא מציעא, בבא בתרא. שסדר נזיקין הוא גבורות ודינים, "בב"א קמ"א, בב"א מציע"א, בב"א בתר"א, עם הששה תיבות, הוא מספר "שמרו משפט" עם הכולל. ע"ש.

(7) ראה תניא – שער היחוד והאמונה סוף פרק ד (מובא לקמן סימן כו הערה 8), דהכ"ב אותיות דאלף בית מתחלקים לה' מוצאות הפה, והם הה' גבורות בחי' צמצום והסתתר החיות האלקי ע"ש. [וראה גם בלקוטי תורה מהאריז"ל פרשת נח ח"ל: "הה' גבורות הם הה' אותיות אלקים" ע"ש].

(8) ראה תניא – שער היחוד והאמונה פרק ה. ועיין גם לקמן סוף סימן טז.

בראשית א, יג – ויהי ערב ויהי בקר יום שלישי

ד

יום השלישי מרמז למדת התפארת (יעקב), שהוא כולו טוב, ולכן נאמר ב' פעמים "כי טוב"

ביום השלישי מעלתו גדול מאוד, כי רומז על מדת תפארת¹ קו האמצעי.

הוכפל בו כי טוב², כי קו האמצעי הוא כולו טוב שאין ממנו יניקה כו', לא כאברהם שיצא ממנו³ ישמעאל ולא כיצחק שיצא ממנו עשו, ויעקב קו האמצעי מטתו שלימה⁴, כי יום השלישי שנא' בו ב' פעמים כי טוב כולל גם הב' ימים הראשונים, כמו שיעקב⁵ כולל אברהם ויצחק.

לקוטי לוי יצחק, אגרות קודש עמוד רג

(1) ראה לקוטי תורה פרשת ואתחנן ה, א ואילך. תורה אור פרשת נח יא, א.

(2) בראשית רבה פרשה ד, ו. פרש"י בראשית א, ז. וראה תורת מנחם התועדויות חלק כח עמוד 277. [והוכפל בו כי טוב, טוב לשמים וטוב לבריות, ראה אור התורה בראשית לד, א. משפטים א' קנז ואילך].

(3) ראה פסחים נו, א. ויק"ר פל"ו, ה. ספרי דברים ו, ד. האזינו לב, ט. ברכה לג, ב.

(4) ויקרא רבה שם, וראה אור התורה (כרך ד) ריש פרשת תולדות עמוד תשצט, א ואילך.

(5) ראה עוד עד"ז לקמן סימן קטז. רמב.

ליקוט פירושים

ה

ביאור מסורה "ויבאה" ב' (כתוב חסר יוד) באדם וחווה, ורבקה ויצחק, דבשניהם הכלה בא אל החתן, ורמז גם ליעקב ולאה

יש ב' בחי':

א', מי שזיווגו הולך אצלו,

ב', הוא הולך אצל זיווגו,

אדם וחווה הוא בחי' זיווגו הולך אצלו, וכן יצחק הי' זיווגו הולך² אצלו כמ"ש בלקוטי תורה להאריז"ל פרשת תולדות.

והיינו מה שכתוב ב' פעמים ויבאה חסר³, דחסר ויבאה אל האדם, ויבאה⁴ יצחק האהלה כו', כמ"ש במסורה, כי⁵ רבקה אצל יצחק הוא בחי' ויבאה אל האדם.

והיינו מה שויבאה קאי על הצלע.

והנה לאה אצל יעקב⁶ הוא ג"כ זיווגו הולך אצלו וכו'.

ויש לומר⁷ לא"ה במלוי למ"ד אל"ף ה"ה גימטריא הצל"ע כמכוון, ועיין בלקוטי תורה להאריז"ל פרשת בראשית בפסוק ויאמר האדם זאת הפעם כו' כתוב שם שלאה הוא בחי' הצלע ע"ש.

מתורת לוי יצחק, חידושים וביאורים לש"ס עמוד שפ

(1) בראשית רבה פרשה סח, ג. ראה פניני לוי יצחק עה"ת פרשת ויצא פרק כח פסוק י.

(2) ראה אור התורה בראשית עמוד 864 ח"ל: יצחק זיווגו בא אצלו, ידוע שיש ב' אופנים ביחוד עליון, הא' שהחתן עולה למעלה והוא ע"י התפלה מי יעלה בהר ה' ונקרא שילוב אדני"י בה'. הב' שהעליון יורד למטה והוא ע"י התורה שנמשך מלמעלה למטה והוא שיצחק קו השמאל בחי' עבודה, זיווגו בא אצלו בחי' ממטה למעלה ע"ש.

(3) דחסר אות יו"ד אחר האות ב', דהי' צ"ל ויבאה, (ולדוגמא בראשית כט, יג כתוב "ויביאהו אל ביתו"). ראה עוד ביאור במסורה לקמן סימן קעט. קסב.

(4) בראשית כד, סז. "ויביאה יצחק האהלה שרה אמו ויקח את רבקה ותהי לו לאשה".

(5) ופירוש המסורה, הדמיון דרבקה אצל יצחק כמו חווה אצל אדם, דבשניהם זיווגם בא אצלם – הכלה להחתן.

(6) ראה לקמן סימן רמג הטעם בזה.

(7) דבפסוק ויבאה אל האדם מרומז כל הזיווגים בתורה – שהנקבות באו אל הזכרים, באדם וחווה, יצחק ורבקה, וכן מרומזו השידוך דלאה ויעקב.

בראשית ב, כג – ויאמר האדם זאת הפעם עצם מעצמי ובשר מבשרי לזאת יקרא אשה כי מאיש לקחה זאת

1

רמזים במאחז"ל "איש ואשה שכינה שריו' ביניהם" – אותיות י"ה

איש ואשה כשזכו שכינה¹ שריו' ביניהם, שהוא אותיות י"ה, י' באיש וה' באשה וכו'.

והיינו הנישואין שהם לנגד י"ה² שיתחזק ויתקשר הקשר היטב, והכוונה הוא שהיחוד יהי' בתמידיות ע"ד יחוד אב ואם, שלא יתפרדו זה מזה ח"ו, ועל דרך לעתיד לבוא שיהי' השם "יהיה", ב' פעמים י"ה כידוע³.

ומספר י"ה, שעיי"ז יש קיום נצחי לכל דבר.

כמו שהאבות עם השבטים הם ט"ו.

וכן המשכן נעשה מט"ו דברים⁴ ביחד עם השמן והבשמים.

והעולם נברא ב"ה⁵, וכתוב⁶ סולו לרוכב בערבות ב"ה שמו.

וכן בהנס דחנוכה חושבים בנוסח בימי מתתי' ט"ו דברים, א. רבת, ב. דנת, ג. נקמת, ד. מסרת גבורים, ה. רבים, ו. טמאים, ז. רשעים, ח. זדים, ט. ולך עשית כו', י. ולעמך ישראל עשית כו', יא. באו לדברי ביתך, יב. ופנו את היכלך, יג. טהרו את מקדשך, יד. הדליקו נרות בחצרות קדשך, טו. קבעו שמונת ימי חנוכה כו', הרי ט"ו.

ובברכת כהנים⁷ יש ט"ו תיבין, וכדומה⁸.

(1) ראה סוטה יז.

(2) ראה בפנים בלקוטי לוי יצחק שיתחזק ויתקשר היטב הי"ה דחו"ב באיש ואשה דזו"נ שיהי' יחוד תמידי ע"ש. עיין הערה 3.

(3) ראה לקוטי תורה להאריז"ל זכרי' יד ח"ל: ביום ההוא יהי' ה' אחד וכו'. הנה עתה בגלות נקרא ז"א ונוקבא דודים, ואב ואם רעים, דאב ואם לא מתפרשין, חו"ן לזמנין מתחברין, אבל לעתיד לבוא יהי' ה' ז"א ושמו שהיא נוקבא יהי' ג"כ אחד פנים בפנים עמו כמו אב ואם, נמצא שהשם לא יהי' יהו"ה שהוא מורה על בחינת ו' קצוות, אלא השם יקרא יהו"ה, כי כשם שחכמה ובינה נקרא י"ה, כך יקראו זו"נ כי ז"א יהי' תמיד בן ו' ספירות שלם והנוקבא תהי' במדרגה הראשונה עכל"ה. ועיין לקוטי תורה במדבר ז, ד. תורת מנחם – ספר המאמרים מלוקט חלק ד עמוד קעז.

(4) ראה רבינו בחיי שמות כה, ז. כלי יקר שם, ג. וראה לקוטי שיחות חלק כ"א עמוד 153 הערה 71. ספר המאמרים תש"ל עמוד 283.

(5) ראה מנחות כט: "מאי דכתיב (ישעי' כו, ד) בטחו בה' עדי עד כי ביה צור עולמים, מאי שנא דכתיב ביה ולא יה, כדדרש ר' יהודה ב"ר אילעאי אלו שני עולמות שבא הקב"ה אחד בה"י ואחד ביו"ד... העולם הזה בה"י והעולם הבא ביו"ד". וראה לעיל סימן ג.

(6) תהלים סח, ה. (ראה זהר חלק ב' פרשת תרומה דף קסה, ב).

(7) במדבר פרק ו פסוקים כד-כו. ראה אור התורה פרשת ראה עמוד תרצו. כי תבוא עמוד תתרטו.

ליקוט פירושים

לקוטי לוי יצחק, אגרות קודש עמוד ריז

-
- (8) ראה אור התורה בראשית עמוד 58 ופרשת כי תבוא עמוד תתרנז, עוד ענינים במספר טו, והם:
- (א) ט"ו תיבות בפסוק (דברים כו, יז) "את ה' האמרת היום להיות לך לאלקים וגו'.
- (ב) ט"ו תיבות בפסוק (דברים יג, ה) "אחרי ה' אלקיכם תלכו וגו'".
- (ג) ט"ו שבחים בתפלת "ישתבח" – "שיר ושבחה וכו'".
- (ד) ט"ו שבחים בתפלת "אמת ויציב", וכולם מתחילין באות ו'.
- (ה) ט"ו שיר המעלות בתהלים.
- (ו) ט"ו מעלות בשיר הלויים בבהמ"ק.
- (ז) ט"ו פעמים טובה ומכופלת שהוציאנו ממצרים וכו' (בהגדה).
- (ח) אברהם עד שלמה ט"ו דורות וכו'.
- וראה לקוטי שיחות חלק כ עמוד 408 ואילך.

בראשית ו, ט – אלה תולדות נח נח איש צדיק תמים היה בדרתיו את האלהים התהלך נח

ז

ביאור הזוהר "אלה תולדות נח" רבי חייא פתח (ישעי' ס, כא) ועמך כולם צדיקים וגו' – נח הוא איש צדיק בחי' "יסוד" ע"ד יוסף הצדיק – ובנ"י ירשו ארץ ע"י מילה ותורה וכו' אלה תולדות נח¹, רבי חייא פתח, (ישעי' ס, כא) ועמך כלם צדיקים לעולם יירשו ארץ נצר מטעי מעשה ידי להתפאר, זכאין אינון ישראל דמשתדלי באורייתא, וידעי ארחין דאורייתא, דבגינה יזכון לעלמא דאתי.
תא² חזי כל ישראל אית לון חולקא לעלמא דאתי, מאי טעמא, בגין דנטרין ברית דעלמא אתקיים עלי', כמה דאת אמר (ירמי' לג, כה) אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי, ועל דא ישראל דנטרין ברית וקבילו ל' אית לון חולקא בעלמא דאתי, ולא עוד אלא בגין כך אקרון צדיקים.
מכאן³ אוליפנא כל מאן⁴ דנטיר האי ברית דעלמא אתקיים עלי', אקרי צדיק, מנא לן מיוסף, בגין דנטר ל' לברית עלמא זכה דאקרי צדיק, ועל כך ועמך כלם צדיקים לעולם יירשו ארץ.

ספר הזוהר חלק א דף נט, ב

(1) [תרגום ללה"ק] אלה תולדות נח, ר' חייא פתח מה שכתוב ועמך כלם צדיקים לעולם יירשו ארץ נצר מטעי מעשה ידי להתפאר. אשריכם ישראל שעוסקים בתורה ויודעים דרכי התורה שבשכילה יזכו לעולם הבא.
(2) [תרגום ללה"ק] תא חזי. כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא, מאי טעמא, לפי שנמולים ושומרים לאות ברית, שהעולם עומד עליו, כד"א אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי (הרי שחקות והנהגות שמים וארץ עומדים על הברית), ועל כן ישראל ששומרים בריתם, לפי שקבלו מצות מילה עליהם, יש להם חלק לעולם הבא, ולא עוד אלא שבביל ששומרים בריתם נקראים צדיקים.
(3) [תרגום ללה"ק] ואמר מכאן למדנו שכל מי ששומר את הברית שהעולם עומד עליו נקרא צדיק, מנא לן ששומר ברית נקרא צדיק, אנו לומדים זאת מיוסף לפי שעמד בנסיון של אשת אדוניו וניצול ממנה ושומר את ברית העולם לכן זכה שנקרא צדיק, ועל כך ועמך כלם צדיקים ולכן ועמך, אם הם כולם צדיקים, דהיינו שהם נמולים ושומרים בריתם, לעולם יירשו ארץ בזכות זה יירשו את ארץ החיים שהיא עולם הבא.
[עיי' גם בכל זה בספר המאמרים ה'תשל"ז עמוד 48 ואילך. ביאורי הזוהר להצמח צדק פרשת נח עמוד יב ואילך].
(4) ראה בזה תורת מנחם – ספר המאמרים ה'תשח"י ד"ה בכ"ה כסלו עמוד פז.

ליקוט פירושים

ר' חייא דוקא פתח מתחלה בפרשה זאת, כי ר' חייא בחינתו הוא יסוד הנקרא חי⁵, כשמו חייא מלשון חי.

(ויסוד הנקרא מחבר הוי' אדנ⁶, שאותיות הראשונים דהוי' אדנ⁷ הם י"א⁶ דחייא, ומהוי' אדנ⁷ נשאר מספר יסוד⁷, והיינו שיסוד מחברם).

וכמו שכתוב בקול ברמה⁸ בריש ביאור האדרא רבא, ועיין לקמן [בזהר] בחלק ג' דף קכ"ז עמוד ב' בניצוצי אורות שם.

לכן הוא פתח מתחלה בפסוק זה אלה תולדות נח שנח קאי על⁹ יסוד שזהו בחינתו דר' חייא.

וסימנך נ"ח מספרו ב' פעמים חייא, ומה שהוא ב' פעמים חייא י"ל¹⁰ ב' בחי' יסוד, יסוד התחתון¹¹ ויסוד שבחזה, וכמו ב' פעמים בן פורת האמור ביוסף¹² בחי' יסוד, ועיין בלקוטי תורה להאר"י ז"ל¹³ פרשת ויחי בפסוק זה.

גם נח ראשי-תיבות נח חייא.

ופתח בפסוק ועמך כלם צדיקים, שצדיק נוטר ברית הוא¹⁴ בחי' יסוד כמו שאמר בסמוך.

ואמר זכאין אינון ישראל דמשתדלי באורייתא כו', ולכאורה אורייתא מאן דכר שמי' הכא, הרי צדיקים הם בחי' יסוד, שהוא ברית מילה, ומה אורייתא הכא.

(5) בלקוטי לוי יצחק הערות לזוהר בראשית עמוד כה מוסיף ח"ל: "חי הוא בחי' יסוד הנק' אבר חי".
(6) נמצא, דבשם חיי"א מרומז בחינת יסוד המחבר שם הוי' אדנ⁷, דאותיות "חי" הוא אבר חי בחי' יסוד, ונשאר אותיות "יא" ר"ת הוי' אדנ⁷.

ובענין יסוד מחבר הוי' אדנ⁷, ראה גם לקמן סימן סד, ובהערה 5 שם.

(7) פירוש: הוי' (26) + אדנ⁷ (65) = 91, ובהסר מספר י"א (91 - 11) = 80, כמספר יסוד⁷.
(וראה לקמן סימן סד, בסופו).

(8) מהמקובל ר' יעקב צמח ז"ל (קארעץ תקמ"ה) עמוד ח, ב.

(9) ראה ביאורי זוהר אדמו"ר הצ"צ פרשת נח עמוד יח ואילך. לקמן סימן סד.

(10) ראה לקוטי לוי יצחק, הערות לזוהר שמות-דברים עמוד קעה, ח"ל: "חייא הוא לשון חי והיינו יסוד, אך בחייא יש ב' ידי'ן א"כ הוא ב' פעמים חי, היינו יסוד שעלה לתפארת ויסוד התחתון, והיינו מה שאתמר על ר' חייא (ב"מ פ"ה:) בפ' השוכר את הפועלים שהוא כדוגמת יעקב וכמ"ש מזה* בלקוטי תורה בד"ה ושמתי כדכד ע"ש. ולכאורה הרי ר' חייא הוא יסוד, הנה עפ"י אתי שפיר, כי מיסוד נעשה תפארת, וגוף וברית** חשבינו יחד" ע"ש.

(*) ראה לקמן הערה 23.

(**) ראה תורת מנחם - ספר המאמרים תשי"ז עמוד קיד ואילך. לעיל סימן טו הערה 7.

(11) ראה לקמן סימן סט.

(12) ראה לקמן סימן קח.

(13) ח"ל: בן פורת יוסף אמר על יסוד תחתון המזווג עם רחל, ובן פורת עלי עין אמר על בחי' היסוד העליון המזווג עם לאה עכ"ל. (וראה לקמן סימן סט בנוגע בחי' רחל ולאה).

(14) ראה ביאורי זוהר לאדמו"ר האמצעי (כאן) ח"ל: "...שנה חי' שומר הברית בלבד, ולא השחית דרכו כו' כשאר אנשי דור המבול וע"כ נקרא צדיק תמים בדורותיו ע"ש.

אך הענין הוא, כי זהו פירוש על סיפא דקרא מעשה ידי להתפאר, שהוא בחי' יותר גבוה מן צדיקים, צדיקים הם מי שנוטרים ברית מילה שבחי' יסוד, כי מילה הוא ביסוד, ומעשה ידי להתפאר הוא מי שמשדלים באורייתא, שתורה הוא בתפארת כמאמר¹⁵ והתפארת זה מתן-תורה.

וידע ארחין דאורייתא הוא חסד וגבורה כמו שכתוב¹⁶ מימינו אש דת למו, ימין חסד, אש¹⁷ גבורה, וחסד וגבורה נמשכים מדעת, כי דעת כולל ב' עטרין¹⁸ דחסד וגבורה, זהו דמשדלי באורייתא, תפארת, וידעי ארחין דאורייתא, חסד וגבורה הנמשכים מדעת.

והיינו מעשה ידי להתפאר, מעשה ידי, חסד וגבורה תרין דרועין. להתפאר, תפארת.

והאמור בפסוק יירשו ארץ יתפרש שקאי אשלמעלה ואשלמטה. אשלמעלה הוא, ועמך כלם צדיקים הוא, שהם צדיקים נוטרי ברית דעלמא אתקיים עלי' זהו לעולם. הם ירשו ארץ שאית לון חולקא לעלמא דאתי (שעלמא דאתי הוא נצר מטעי כמו שכתוב¹⁹ ויטע ה' אלקים גן בעדן. והיינו גן עדן שהוא בחי' עולם הבא, עלמא דאתי), אך רק חלק בלבד, לא כולו, והוא רק בחי' הארה בלבד.

ואשלמטה הוא, יירשו ארץ נצר מטעי מעשה ידי להתפאר. היינו מי שהם מעשה ידי להתפאר שמשדלי באורייתא וידעי ארחין דאורייתא הם יירשו ארץ דהיינו עלמא דאתי, אך הם יזכון. זכות שהוא בחי' יותר גבוה מחלק, והוא כן כמו בן עולם הבא שלמעלה מחלק לעולם הבא²⁰ וכו'.
לכן התחיל בזכאין כו' לפרש סיפא דקרא.

(15) ברכות נח.

(16) דברים לג, ב.

(17) היינו, ימין – חסד – מצות עשה, אש – גבורה – מצות לא תעשה.

(18) ב' עטרין דחסד וגבורה: בלקוטי לוי יצחק הערות לזוהר שמות-דברים עמוד קסה מבאר הלשון "דעת כולל ב' עטרין (כתרים) דחסד וגבורה, ו"ל: "חסד וגבורה שבדעת הם בבחי' מקיף על המדות חסד וגבורה עצמן, זהו מה שחסד וגבורה דדעת נקראים עטרין, עטרא דחסד, עטרא דגבורה, שעטרה הוא בחי' מקיף כי הם בבחי' מקיף על המדות דחסד וגבורה עצמן".

(19) בראשית ב, ח.

(20) ראה בפנים בלקוטי לוי יצחק הביאור, ו"ל: "ואולי י"ל חלק לעולם הבא הוא ממלכות דתבונה, ויזכון כו' הוא מנה"י דתבונה. ואולי יש לפרש ג"כ צדיקים לעולם, הם יירשו ארץ מלכות דתבונה, ונצר מטעי הוא נה"י דתבונה נצר יסוד, מטעי נו"ה, זה יהי' למעשה ידי להתפאר, מי שמשדלי באורייתא וידעי ארחין דאורייתא".
וראה בביאור החילוק בין חלק לעוה"ב, ובין עוה"ב, באור התורה פרשת נח עמוד נד-108. תהלים ידל אור עמוד מג. פרשת בלק עמוד תתקכג. חנוכה עמוד תתקנה.

ליקוט פירושים

ושייך שר' חייא יפרש זה ג"כ, כי ר' חייא הוא בדוגמא דיעקב – תפארת²² – לא מת²³, כמו"כ הוא נקרא חייא, ובניו יהודה וחזקי' הם ע"ד אברהם ויצחק, חסד וגבורה, כמ"ש בלקוטי תורה²⁴ ושמתי כדכד ע"ש.

ואחר כך מפרש רישא דקרא ועמך כלם צדיקים לעולם יירשו ארץ, שזהו שייך לכאן לנח שכתוב בו איש צדיק, ולכן מסיים רק ברישא דקרא ועמך כלם צדיקים לעולם יירשו ארץ.

לקוטי לוי יצחק, הערות לספר הזהר בראשית עמוד כא

(21) וי"ל, שזהו (ג"כ) מה שמבואר לעיל, ב' פעמים "חייא", דיסוד התחתון – מילה, ויסוד שבחזה (בחי' תפארת) – הו"ע תורה. והו"ע בשייכות לדרשת ר' חייא, אבל ב"נח" עצמו הו"ע צדיק בחי' יסוד כדלקמן.

(22) יעקב הוא בחי' "תפארת". ראה זהר (סתרי תורה) ויצא קנו, ב. חלק ב' רעו, א. לקוטי תורה דברים ה, א ואילך. תורה אור פרשת נח יא, א. ראה לקמן סימן עא.

(23) תענית ה:

(24) (לקוטי תורה ראה כו, ד) ח"ל: בגמ' (ב"ב עה.) ושמתי כדכד שמשותף (ישעי' נד, יב) פליגי בה תרי מלאכי ברקיע, מיכאל וגבריאל חד אמר שהם אחד אמר ישפה וכו', ואמרי לה דפליגי בזה תרי אמוראי במערבא יהודה וחזקי' בני ר' חייא. והענין דאיתא בגמרא בב"מ (פה:) שר' חייא ובניו היו דוגמת האבות אברהם ויצחק ויעקב. וגם איתא בגמרא במ"ק (כה.) יהודא מימינא דאבוה וחזקי' משמאל, ופירש בספר חמדת צבי על הת"ז שר' חייא הוא בחי' יעקב ולכן גוהרקי שלו מנפשי' סליק ע"ד תפארת עולה עד הכתר. וגם כי ביעקב נאמר כי שרית עם אלקים ועם אנשים שאין צריך למלאכים כו' (ועמ"ש בבאור ע"פ עלי באר כו' חפרוה שרים (לקו"ת פרשת חוקת סד, ב), ועמ"ש ע"פ כנשר יעיר (שם פרשת האזינו עז, ב) כו'). וגם י"ל דלכך נק' חייא ע"ד יעקב אבינו לא מת כו', ואם כן ממילא מוכן דיהודה שהי' מימינ' הוא מבחי' אברהם, וחזקי' משמאל' הוא מבחי' יצחק. ולכן א"ש דיהודה וחזקי' בני רבי חייא פליגי ג"כ בזה שיהודה אמר שהם כפי מדתו מלמעלה למטה בחי' אברהם, וחזקי' אמר ישפה כפי מדתו מלמעלה למטה בחינת יצחק כו', ע"ש. (ועיין שם ביאור, דאבן "שהם" הוא בחי' אור המאיר מלמעלה למטה, ואבן "ישפה" בחי' מלמטה למעלה).

כ' אב תשע"ד – שבעים שנה

בראשית יב, טז – ולאברהם היטיב בעבורה ויהי-לו צאן ובקר וחמרים ועבדים ושפחת ואתנת וגמלים

ח

ביאור הג', (ב"מ נט.) אין הברכה מצוי' בתוך ביתו של אדם אלא בשביל אשתו שנא' ולאברהם היטיב בעבורה, היינו דאמר להו רבא לבני מחוזא אוקירו לנשייכו כי היכי דתתערתו וכו' דתתערתו וכו'

וא"ר חלבו לעולם יהא אדם זהיר בכבוד אשתו שאין ברכה מצוי' בתוך ביתו של אדם אלא בשביל אשתו שנאמר¹ ולאברהם היטיב בעבורה והיינו דאמר להו רבא לבני מחוזא אוקירו לנשייכו כי היכי דתתערתו².

בבא מציעא נ"ט ע"א

אוקירו נשייכו, כבדו נשותיכם.

מחוזא, עיר שהי' רבה דר בתוכה כך שמה.

רש"י

(1) בראשית יב, טז. (ראה גם לקמן סימן קטו).

(2) כי היכי דתתערתו, דע"ז תתעשרו.

ליקוט פירושים

כשיש לו להאדם תבואה בתוך ביתו אז הוא עשיר, משא"כ כשאין לו תבואה בתוך ביתו אז נקרא דל.

הנה הברכה המצוי' בתוך ביתו של אדם, הוא הברכה בתבואה שבתוך ביתו, והוא כי אפילו אם יש לו תבואה בתוך ביתו הנה צריך להיות שיהי' ברכה מצוי' בעיסה, ושיהי' ברכה מצוי' בעיסה הוא ע"י האשה דוקא, שעל ידה מתגדלת העיסה שנעשה בה ברכה הרבה. וכמו שמצינו בשרה שהיתה ברכה מצוי' בעיסה³.

ונלמד זה ממ"ש ולאברם הטיב בעבורה, בעבורה ממש, שעבור הוא תבואה כמו מעבור הארץ⁴, וההטיב בעבורה הוא מה שהברכה מצוי' בעיסה.

והיינו דאמר להו רבא לבני מחוזא אוקירו לנשיכו כי היכי דתתעתרו, רבא דוקא אמר זה כי רבא הוא מבחי' אברם אותיות מרבא כמ"ש בלקוטי תורה להאריז"ל פ' לך⁵ ע"ש.

ורבא הי' דר במחוזא⁶ הוא ע"ד כמו שבאברם כתיב אחר הדברים האלה (שהוא אחר מלחמת המלכים שהשיב אברם את רכושו בן אחיו ר"ת רב"א כמ"ש בלקוטי תורה שם) הי' דבר ה' אל אברם במחזה לאמר, מחזה דוקא.

עד"ז הוא מה שרבא דר במחוזא דוקא.

במלת מחזה שברבוע⁷ עולה מספר רב"א, והי' דר במחוזא שברבוע⁸ עולה בהסר הפשוט דמחוזא מספר רב"א, זהו מה שרבא הרבוע דמחזה, הי' דר במחוזא, שעולה מספר הרבוע בלבד מבלי הפשוט מספר רבא, והיינו הרבוע דר בהפשוט, וד"ל.

הנה רבא שהוא כמו בחי' אברם, הוא יודע שצריך להוקיר לאשתו בשביל שיתעשר ע"ד כמו שבאברם כתיב ולאברם הטיב בעבורה, לכן אמר שכן צריך לעשות לבני מחוזא.

לקוטי לוי יצחק, אגרות קודש עמוד שסא

* * *

והיינו דאמר להו רבא לבני מחוזא אוקירו לנשיכו כי היכי דתתערו:

(3) ראה רש"י בראשית כד, סז.

(4) יהושע ה, יב "באכלם מעבור הארץ".

(5) ח"ל שם: (בראשית יד, יב) ויקחו את לוט ואת רכושו בן אחי אברם, כבר הודעת'ך איך רבא האמורא נמשך נשמתו משרש דנעמה העמנית בת לוט וז"ס ואת כל "רכושו" בן "אחי ר"ת רבא (כי כולה היא למעלה) וכאשר הקליפות שבו את לוט גם את נשמת רבא שבו עמו עד שיצאה נעמה העמנית ויצאה ממנה רבא וזהו סוד בן אחי אברם כי אותיות רב"א הוא באברם.

(6) ראה גם לעיל סימן פה.

(7) פירוש: מ (40) + מח (48) + מחז (55) + מחזה (60) = 203, כמספר רב"א.

(8) פירוש: מ (40) + מח (48) + מחז (54) + מחז (61) + מחוזא (62) = 265, ובהסר מספר הפשוט של מחוז"א (מספר 62), דהיינו 265 - 62 = 203, כמספר רבא.

יש להעיר משבת לב: ⁹ שאנשי מחוזה אמר רבא שגוזלות לבעליהן וכו', וחידש שבכ"ז אוקירו לנשייכו כי היכי דתתערתו. ואפשר שמפ"ז אין מספיק הטעם דיבמות (סב:) שהמכבדה ¹⁰ יותר מגופו עליו נאמר וידעת כי שלום אהלך וכו' ¹¹. ועיין ג"כ לקוטי תורה ס"פ וזאת הברכה ¹².

הערה מכ"ק אדמו"ר זי"ע

(9) גמרא שם: בעון גזל הגובאי עולה והרעב הוה... אמר רבא כגון הני נשי דמחוזא דאכלן ולא עבדין. [ופרש"י – דאכלן ולא עבדין. ונמצא שגוזלות את בעליהן ועוד מתוך שמלומדת במאכל ובמשתה גורמות לבעלים לגזול.]

(10) ח"ל: ת"ר האוהב את אשתו כגופו והמכבדת יותר מגופו עליו הכתוב אומר (איוב ה, כד) וידעת כי שלום אהלך [רש"י: יותר מגופו, דזולתא דאיתתא קשה מדגברא].

(11) וצריכים גם הטעם "כי היכי דתתערתו" וד"ל.

(12) (עמוד ק, ב) ח"ל שם: ...יובן מארז"ל (ביבמות דס"ב ע"ב) ע"פ להניח ברכה אל ביתך (ביחזקאל ס"ו מ"ד) שהברכה לאדם היא בשביל אשתו. והו מימי לא קראתי לאשתי אשתי אלא לאשתי ביתי (בשבת קיח, ב), וצ"ל דהרי בכתובה כותב האיש לאשתו אנא אוקיר ואוזין כו', ולכאורה תמוה איך כותב אנא אוקיר ואוזין, הלא אמרו אין אדם נזון אלא בשביל אשתו, אך באמת שניהם אמת כי העיקר העבודה להמשיך בחי' חסדים העליונים הוא מבחי' דוכרא, רק שיכול להיות שיהיו החסדים רק בגילוי אלקות וכדומה ולא ישתלשל למטה כלל בפרנסה גשמי, ושימשך מבחי' חסד ורחמים דאצילות למטה נותן לחם לכל בשר גשמי זהו בשביל אשתו... ע"ש.

ליקוט פירושים

בראשית טו, ה — ויוצא אתו החוצה ויאמר הבט נא השמימה וספר הכוכבים אם תוכל לספר אתם ויאמר לו כה יהיה זרעך

ט

ר"ת "אברהם יצחק יעקב דוד" בגימטריא כ"ה, בחינת "כה יהי' זרעך"
אברהם יצחק יעקב דוד¹ הם ד' רגלי המרכבה, חסד גבורה תפארת מלכות,
לנגד ד' אותיות שם הוי'.
ראשי תיבות "אברהם, יצחק, יעקב, דוד" הוא מספר כ"ה, הוא בחינת כה יהי'
זרעך.
לקוטי לוי יצחק, הערות לספר הזהר בראשית עמוד סד

(1) דוד רגל רביעי: זהר חלק א' דף רמח, ב. חלק ג' רסב, ב. ליקוט ראובני יחי פסוק ויקרבו ימי ישראל. ראה לקוטי שיחות חלק ז' עמוד 301.

כ' אב תשע"ד – שבעים שנה

בראשית טו, טו – ואתה תבוא אל אחתיך בשלום תקבר בשיבה טובה

,

בכל אחד מהאבות כתוב "שלום", ורמז לזה בגימטריא

בהאבות מצינו שכתוב בהם בכל אחד שלום, באברהם ואתה תבוא כו' בשלום, ביצחק¹ וילכו מאתו בשלום, ביעקב² ושבתי בשלום.

ומספר שמותיהם³ אברהם יצחק יעקב עם מספר שנותיהם קע"ה⁴ ק"פ קמ"ז, הוא מספר ג' פעמים שלו"ם עם י"ב אותיותיהם במכוון.

לקוטי לוי יצחק, הערות לספר הזהר שמות-דברים עמוד נו

(1) בראשית כו, לא.

(2) שם כח, כא.

(3) אברהם (בג' 248) + יצחק (208) + יעקב (182) = 638, + שנותיהם, אברהם 175, יצחק 180, יעקב 147 = 1140, וכן ג' פעמים שלום (3 376) 1128 + 12 אותיות דג' פעמים "שלום" = 1140.

(4) אברהם קע"ה – בראשית כה, ז. יצחק ק"פ – שם לה, כח. יעקב קמ"ז – שם מז, כח.

ליקוט פירושים

בראשית כט, מז – ולכן שתי בנות שם הגדלה לאה ושם הקמנה רחל

יא

עשו רצה לינשא ללאה – דהקליפה רוצה להחליף ח"ו, אות "ד" רבתי ד"אחד", באות "ר" ח"ו – "אל אחר", לאה במלואה בגי' ר'

לאה שהיא הגדולה בבנות לבן, היו אומרים¹ שתנשא לגדול לעשו, ונישאת לעקב.

הנה יש לסט"א וקליפה, בחי' עשו, טענות עלי'. והוא מה שהסט"א וקליפה רוצים להחליף ח"ו מד'² רבתי דאחד³, – בחי' לאה הנישאת לבחי' א"ח⁴ שהוא יעקב בחי' ז"א דקדושה, ונעשה⁵ אחד, – בר' רבתי דאל אחר⁶, שתהי' ר' ח"ו, והוא לאה במלואה, למ"ד אל"ף ה"י שמספרו ר', ותתחבר לבחי' אח שהוא עשו, כי יעקב ועשו היו אחים זה לזה, וכמ"ש⁷ הלא אח עשו ליעקב, הל"א אותיות לאה.

והוא מה שהסט"א רוצה שיעשה מד' ר' שיעשה⁸ אחר.

שכל' המוסיף – הוא מה שר' מספרו ביותר על ד'¹⁰ במספר קו"ץ.

(1) ראה בראשית רבה פרשה ע', טז ח"ל: ועיני לאה רכות שהיו אומרים כך היו התנאים, הגדולה לגדול והקמנה לקטן והיתה בוכה ואומרת יהי רצון שלא אפול בגורלו של רשע. (מובא בפרש"י פסוק יז).

(2) ראה לעיל סימן יז, ד"לאה" היא בחי' האות "ד" דקשר תפילין של ראש, כנגד ה"ד" רבתי ד"אחד". ועיין לקמן סימן צב.

(3) פירוש: יעקב ועשו היו אחים, וכתוב (מלאכי א, ב) "הלא אח עשו ליעקב", והאותיות "אלף חית" מתייבט "אחד" הוא א"ח, והסט"א וקליפה – עשו, רוצים לצרף אות "ר" לאותיות א"ח ונעשה "אחר" ח"ו – (שמות לד, יד) "אל אחר", היפך ולעומת מ"ש (דברים ו, ד) "ה' אחד", וזהו שעשו רצה לינשא ל"לאה", רמז "לאה" במלואה – למ"ד (74) + אלף (111) + ה"י (15) = 200 כאות ר', נמצא דע"י צירוף לאה (רמז לאות ריש) לעשו (שהוא א"ח ליעקב) נעשה "אחר" ח"ו.

(4) ראה אמרי בינה שער קריאת שמע אות עט בענין "אח" (ז"א) המתייחד עם ד' רבתי, ונעשה "אחד".
(5) בכמה מקומות בלקוטי לוי יצחק מבאר (עפ"י מ"ש בפרי עץ חיים שער קריאת שמע פרק ח', שער התפילין פרק ב' ועוד) דקשר של תפילין של ראש בציוור אות "ד" (רבתי) הוא בחי' לאה. ראה לקוטי לוי יצחק אגרות קודש עמוד רצד ואילך. ועוד. וראה לקמן סימן צב.

(6) שמות לד, יד "כי לא תשתחוה לאל אחר" ובתיבת "אחר" יש אות "ר" רבתי, לעומת אות "ד" דאחד שהוא ג"כ רבתי.

(7) מלאכי א, ב.

(8) בד"א יש לרמז בזה מ"ש (בראשית כט, יט) "טוב תתי אותה לך מתתי אותה לאיש אחר". (ובפרט שכונת ובדעת לבן ה' ליתן לו לאה הבכירה, ראה ע"ז תורת מנחם התועדויות ה'תשנ"ב ח"א משיחות ש"פ ויחי הערה 89 לקמן סימן כג. מח בסופר.

(9) כל המוסיף גורע: ראה סנהדרין כט, א. (ראה גם לקמן סימן קסז).

(10) פירוש: אות "ד" (4), + קו"ץ (196) = 200, כמספר "ר", ושלוקחים הקו"ץ של האות "ד", וגורע הקו"ץ – העוקץ מאחוריו – של הד'. אז נעשה אות "ר", וניתוסף מספר "קו"ץ" (196) על המספר "ד" (4) שהי' קודם, ונגרע הקו"ץ – העוקץ מאחוריו – של האות ד' וד"ל.

כ' אב תשע"ד – שבעים שנה

גורע בכתיבה – מה שנחסר הקו"ץ בהר', לנגד הד' שיש בה עוקץ מאחוריו.
תורת לוי יצחק, חידושים וביאורים לש"ס עמוד רה

וכן הוא ברוחניות, ש"כל המוסיף", דנעשה מאות "ד" (4) אות "ר" (200), "גורע" – דנעשה ח"ו "אל אחר" תמורת "אל אחד".

ליקוט פירושים

בראשית כמ, כה"ז – ויהי בבקר ונהנה היא לאה ויאמר אל לבן מה זאת עשית לי הלא ברחל עבדתי עמך ולמה רמיתני:
ויאמר לבן לא יעשה כן במקומנו לתת הצעירה לפני הבכירה:
מלא שבע זאת ונתנה לך גם את זאת בעבדה אשר תעבד עמדי עוד שבע שנים אחרות

יב

יעקב – בחי' תפארת "רחמים" – כולל חסד (בחי' אברהם) וגבורה (בחי' יצחק), ולכן בראשונה הזווג עם לאה – בחי' זווגו הלך אצלו, ואח"כ הזווג עם רחל – בחי' הוא הולך אצל זווגו

יש ב' בחינות:

(א) מי שזיווגו הולך אצלו.

(ב) הוא הולך אל זווגו.

אדם וחוה הוא בחי' זווגו² הולך אצלו, וכן יצחק שהוא בחי' גבורות³ הי' זיווגו – רבקה – הולך⁴ אצלו, אצל יצחק כמ"ש בלקוטי תורה⁵ פרשת תולדות.
והיינו מה שכתוב בתורה ב' פעמים ויבאה⁶ חסר, דחסר, ויבאה אל האדם⁷, ויבאה יצחק האהלה⁸ כו' כמ"ש במסורה, כי רבקה⁹ אצל יצחק הוא בחי' ויבאה אל האדם.

יעקב שהוא בחי' רחמים¹⁰ הנוטה לחסד¹¹ דאברהם כידוע, אצלו הי' הוא הולך אצל זיווגו לרחל.

(1) בראשית רבה פרשה סח, ג. (מובא לעיל סימן א).

(2) וכמ"ש (בראשית ב, יט) "ויבאה אל האדם".

(3) יצחק בחי' גבורה, ראה פרדס שער (כג) הכניוים פרק ד. מאמרי אדמו"ר הזקן פרשיות התורה חלק ב עמוד תקפ, ובהנשמן במראי מקומות שם.

(4) ראה אור התורה פרשת בראשית עמוד 864 ח"ל: יצחק זווגו בא אצלו, ידוע שיש ב' אופנים ביחוד עליון, הא' שהתחתון עולה למעלה והוא ע"י התפלה מי יעלה בהר ה' נק' שילוב אד' בה', הב' שהעליון יורד למטה והוא התורה שנמשך מלמעלה למטה, וזהו שיצחק קו השמאל בחי' עבודה זווגו בא אצלו בחי' ממטה למעלה ע"ש.

(5) ח"ל: ארו"ל (בראשית רבה פרשה סח, ג) יש מי שהולך אצל זווגו וכו' היינו רחל, והולכת לבן זווגה כמו רבקה אצל יצחק בבחי' דאתמר ויבאה אל האדם וכו', ולאה אצל יעקב נק' זווגו בא אצלו ע"ש.

(6) ויבאה חסר. דהי' צ"ל ויבאה, וחסר אות יו"ד. (וע"ד מ"ש (בראשית כט, יג) "ויבאהו אל ביתו"). וראה ליקוט לוי יצחק עה"ת חלק א' סימן קעט. מ.

(7) בראשית ב, יט.

(8) שם כד, סז.

(9) פירוש: דכמו באדם וחוה, הנה חוה באה אצל אדם, כן רבקה באה אל יצחק.

(10) יעקב בחי' רחמים, ראה לקוטי תורה פרשת ואתחנן ה, ב ואילך.

(11) ראה פרי עץ חיים שער הלולב פרק א. ועיין גם לקוטי לוי יצחק הערות לזהר בראשית עמוד קלב ח"ל: יעקב מתייחס לאברהם ביחוד, שהוא לו לבן ואברהם לו לאב כמ"ש (בראשית כח, יג) אלקי אברהם אביך ואלקי

ומ"מ מפני שתפארת כולל גבורה ג"כ כמו שאמר יעקב¹² ופחד יצחק הי' לי, וכמו רחמים¹³ שהוא ר"ח גי' יצחק, מ"ם חסד, כמ"ש במאורי אור¹⁴. וקדים ר"ח למים, כי יעקב הי' סמוך ליצחק יותר מלאברהם, כי הי' בנו דיצחק ובן בנו דאברהם. לכן הי' ליעקב בראשונה¹⁵ הזיווג עם לאה¹⁶, שהוא בחי' זיווגו הולך אצלו¹⁷, והוא מצד הגבורה שבו. ואח"כ הזיווג עם רחל¹⁸, שהוא בחי' הוא הולך אצל זיווגו, והוא מצד החסד שבו.

תורת לוי יצחק, הערות וחידושים בש"ס עמוד שפ

יצחק, שעל אברהם – חסד, אמר אביך, דיעקב – תפארת, ולא על יצחק גבורה, כי תפארת נוטה ומתייחס לחסד, כי פעולת התפארת הוא לרחם כמו פעולת החסד, וכתבי (ישעי' כט, כב) ליעקב אשר פדה את אברהם, ע"כ יעקב תפארת הנוטה ושייך לחסד.

ראה גם ילקוט לוי יצחק חלק א' סימן סב. עט. קטז. ככג. ר. רא הערה 21.

(12) בראשית לא, מב.

(13) פירוש: תיבת "רחמים" הוא נט' אותיות "רח" (208) בגימטריא יצחק – גבורות, ואותיות "מים" הוא חסד מרמז על אברהם, דיעקב בחי' רחמים ותפארת והוא מיזוג ושילוב של חסד וגבורה.

(14) ח"ל: רחמים בתפארת כולל בו חסד גבורה, ר"ח יצחק, מ"ם חס"ד.

(15) בראשונה לאה, המרומז באותיות ר"ח של רחמים, כמו ע"ד יצחק, שרביקה באה אצל יצחק כנ"ל. ועיין לעיל סימן כו דלאה בחי' גבורה.

(16) ראה בפנים בתורת לוי יצחק עמוד שפ' דמ"ש ויביאה אל האדם הוא בחי' לאה כמ"ש בע"ח שער לאה ורחל פ"ב. "לאה" במילואו למ"ד אל"ף ה"ה גי' "הצלע" במכוון ע"ש.

(17) וזה לשון הלוקטי תורה מהאריז"ל פרשת תולדות שם "ולאה אצל יעקב נק' זווגו בא אצלו, כי הרי הוא לא בא בשבילה, וגם לא רצה אותה, וזה סוד קריאתה לאה ר"ל גוף חלש ונלאה, תרגום נבל תכול (יתרו יח, יח) מלאה תלאה, ע"ש.

(18) מצד האותיות "מים" של רחמים – ע"ד אברהם כנ"ל. ועיין לעיל סימן כו דרחל בחי' חסד.

ליקוט פירושים

יג

יעקב הי' לו בסך הכל ד' נשים, שהוא כולל אברהם ויצחק

האבות היו להם בסך הכל ח' נשים.

באברהם ג', שרה הגר קטורה.

וביצחק א', רבקה.

וביעקב – הכולל¹ אברהם ויצחק יחד – ד'², כמו שהיו לאברהם ויצחק יחד³.

תורת לוי יצחק, חידושים וביאורים לש"ס עמוד רסא

(1) דאברהם בחי' חסד, יצחק בחי' גבורה, ויעקב בחי' תפארת הכולל שניהם. ראה גם בזה לעיל סימן כו. ליקוט לוי יצחק עה"ת חלק א' סימן כא. כב. רמב.

(2) לאה, רחל, בלהה, זלפה.

(3) ובדרך אפשר יש להעיר, דבארבעה נשים של אברהם ויצחק ביחד, הגה שנים, שרה ורבקה, היו "נשים" (בראשית יא, כט) "שם אשת אברהם שרה", וכן "ויהי יצחק בן ארבעים שנה בקחתו את רבקה וגו'", ושנים – הגר וקטורה "שפחה ופלגש", כמ"ש "ותקח שרי אשת אברהם את הגר המצרית שפחתה... ויתן אותה לאברהם" (שם טז, ג), ואחר מיתת שרה (שם כה, א) "ויסף אברהם ויקח אשה ושמה קטורה", (ופסוק ו שם) "ולבני הפלגשים... וישלחם וגו'".

ומתאים לזה הי' ביעקב, שנים היו "נשים" – רחל ולאה, ושנים "שפחה" (בראשית ל, פסוק ג) "הנה אמתי בלהה בא אליי", (ופסוק ט) "ותקח את זלפה ותתן אתה ליעקב לאשה וגו'". נמצא דיעקב הוא כדמיון אברהם ויצחק ביחד.

בראשית כמ, לד – ותהר עוד ותלד בן ותאמר עתה הפעם ילוה אישי אלי כי ילדתי לו שלשה בנים על בן קרא שמו לוי

יד

ביאור מעלת השלישי – לוי השלישי ליעקב, הוקדש לעבודת ה', ובחדשים השלישי הוא חודש כסלו דנתגלה אז נסתר – פנימיות התורה וכו'

בבני יעקב – השלישי לוי, הוקדש¹ לעבודת ה', דמספר שלישי² רומז על ענין התיקון. דהשלישי מעלתו גדל מאוד, כי רומז על מדת התפארת³ – קו האמצעי⁴, שעולה עד פנימיות א"ס⁵.

כי קו האמצעי הוא כולו טוב⁶ שאין ממנו יניקה וכו', לא⁷ כאברהם שיצא ממנו ישמעאל, ולא כיצחק שיצא כו', ויעקב – בחיר⁸ שבאבות – קו⁹ האמצעי מטתו¹⁰ שלימה.

זהו דבבני יעקב השלישי לוי הוקדש לעבודת ה'. וכן משה שע"י נתנה התורה הי' שלישי לבטן. וכיוצא בזה הרבה.

ובחדשים, חודש כסלו הוא החודש השלישי¹¹ לתחלת השנה מתשרי, ויש בו מעלה לגבי חודש השלישי דסיון כשמתחילין מניסן.

כי ההתחלה מניסן הוא בדרך אור¹² ישר, וסיון שהוא חודש הג' שאז הי' החתונה¹³ דמתן תורה, לא הי' קיום, כי הלוחות הראשונות לא נתקיימו, משא"כ

-
- (1) במדבר ג, יב. יג. ראה סימן הבאה. שהקב"ה קראה שמו, משא"כ שאר השבטים.
 - (2) ראה לקוטי שיחות חלק ח' עמוד 233 ואילך. תורת מנחם התועדויות ה'תש"נ חלק ג' עמוד 205 ואילך.
 - (3) ראה לקוטי תורה פרשת ואתחנן ה, א ואילך. תורה אור פרשת נח יא, א. ועוד.
 - (4) ראה דרך מצותיך עמוד 368. אור התורה תהלים תקנב-ג. ויקרא עמוד תקלג. דברים עמוד קעב. תורת מנחם – תפארת לוי יצחק שמות סימן צא.
 - (5) ראה ספר המאמרים תש"ט עמוד 115. ספר המאמרים תש"י עמוד 212. לקוטי שיחות חלק ב' עמוד 303. ועוד.
 - (6) ראה ביאור בלקוטי לוי יצחק אגרות קודש עמוד רג, במעלת יום השלישי דהוכפל בו כי טוב (ב"ר פד, ו). מובא בילקוט לוי יצחק חלק א' סימן קלה.
 - (7) ראה פסחים נו, א. ויקרא רבה פל"ו, ה. ספרי דברים ו, ד. האזינו לב, ט. ברכה לג, ב.
 - (8) ראה בראשית רבה ריש פע"ו "הבחר שבאבות זה יעקב, שנא' (תהלים קלה, ד) כי יעקב בחר לו י-ה". זהר חלק א' דף קיט, ב. שער הפסוקים תולדות כו, כה.
 - (9) ראה ביאורי הזהר לאדמו"ר האמצעי עמוד כט, ג. (מובא לעיל סימן טז הערה 6).
 - (10) ויקרא רבה פל"ו, ה. ראה אור התורה (כרך ו') פרשת תולדות עמוד תשצט ואילך.
 - (11) ראה תורת מנחם התועדויות ה'תש"א חלק א' עמוד 353 ואילך. ה'תש"נ חלק א' עמוד 382 ואילך. ה'תשמ"ז חלק א' עמוד 528. ה'תשמ"ד חלק א' עמוד 420 ואילך. ה'תשמ"א ש"פ תבוא סעיף יט. ועוד.
 - (12) ראה תורת מנחם התועדויות ה'תש"א חלק ג' עמוד 107. ה'תשמ"ו חלק א' עמוד 138. ה'תשמ"ג חלק א' עמוד 130. ועוד.
 - (13) ראה תענית כו, ב.

ליקוט פירושים

תשרי שהוא אור חור, עבודת התשובה שלמעלה מעבודת הצדיקים, והלוחות השניות הם כפליים לתושי' כמ"ש¹⁴ במדרש רבה תשא ע"ש.

ולדבר זה יש קיום לעולם, בנין עדי עד וכו'.

ובחודש השלישי מתשרי – כסלו – רומז על תיקון, ועוד יותר במעלה על סיון.

שמתן תורה הי' בחודש השלישי דסיון, ומסירת נפש על קיום התורה והמצות הי' בכסלו.

כי היונים רצו להשכיחם תורתך ולהעבירם מחקי רצונך, והנס דחנוכה שהי' ע"י הכהנים משבט לוי הבן השלישי שגברו עליהם.

והוא על נגלה דתורה.

והנס על נסתר דתורה הי' – בחודש כסלו – ביום י"ט, ובכ"ט¹⁶, ובז' ¹⁷כסלו, הרי הרבה נסים הי' בחדש זה, שמספר כולם הוא פ"ג¹⁸ – כה, יט, כט, י.

והמקור והראשון לכולם הוא חנכה (בלא ו', שכן הוא עפ"י דקדוק ובסידור¹⁹ אדמו"ר ז"ל זיע"א) שעולה המספר הנ"ל.

הוא עצמו כ"ה²⁰, וממנו נמשך אח"כ ח"נ, כמספר²¹ יהי כבוד הוי'.

וכן הב' שמות²² הוי' ושם אל דהתחלת י"ג מדות הרחמים וכו', המבטלים הפ"ג מחלות²³ ש שבמרה, היינו שיהי' היפך ממרה – מ רירות, אלא נעימות ומתיקות, והבן.

לקוטי לוי יצחק, אגרות קודש עמוד רג. ריז

(14) (פרשה מו, א) ויאמר ה' אל משה פסל לך. הה"ד (איוב יא) ויגד לך תעלומות חכמה – [משה] התחיל מצטער על שבור הלוחות ואמר לו הקב"ה אל תצטער בלוחות הראשונות שלא היו אלא עשרת הדברות לבד ובלוחות השניים אני נותן לך שיהא בהם הלכות מדרש ואגדות. הה"ד (איוב יא) ויגד לך תעלומות חכמה כי כפלים לתושי', ולא עוד אלא שאתה מבושר שמחלתי לך על חטייה שלך שנאמר (שם) ודע כי ישה לך אלוה מעונך. (ראה ביאור המדרש תורת מנחם התוועדיות ה'תשכ"ה משיחות כ' אב)

(15) יום יציאת אדמו"ר הזקן ממאסר בשנת ה'תקנ"ט. ראה עוד במספר יט כסלו לקמן סימן קסח. קעג.

(16) בו יצא אדמו"ר הזקן ממאסרו בפעם שני', שנת ה'תקס"א. ראה תורת שלום עמוד 84. ועוד.

(17) יום יציאת כ"ק אדמו"ר האמצעי ממאסרו בשנת ה'תקפ"ז.

(18) כ"ה (25), + י"ט (19), + כ"ט (29), + י' (10) = 83, כמספר "חנכה".

(19) בנוסח הברכה, וכן בתפלת בימי מתיהו. (ולהעיר שכן הוא ברמב"ם הל' חנכה).

(20) היינו דאותיות "חנכה" הוא, כ"ה – כ"ה כסלו, וממנו נמשך שאר היו"ט: י, יט, כט, בגי' אותיות ח"נ,

ביחד הוא אותיות "חנכה".

(21) תהלים קד, לא. "כבוד הוי'" בגי' 58, אותיות חנ.

(22) שמות לד, ו. "ה' ה' אל רחום וחנן וגו'" יהי' (בגי' 26), + יהי' (26), + א"ל (32) = 83.

(23) בבא קמא צב, ב. "והסירותי מחלה מקרבך" (שמות כג, כה), מחלה זו מרה, ולמה נקרא שמה מחלה,

ששמותיו ושלשה חלאין יש בה, מחלה בגימטריא הכי הו' ע"ש. וראה תורת מנחם התוועדיות ה'תשמ"ו חלק ב' עמוד 246 בקשר ל"פג" הלכות שברמב"ם.

בראשית כט, לה – ותהר עוד ותלד בן ותאמר הפעם אודה את ה' על בן קראה שמו יהודה ותעמד מלדת

טו

רמזים, דיהודה ובנימין (בג"י יעק"ב), הם כוללים כל שאר השבטים, ולכן המלוכה ניתנה להם, ובחלקם נבנה הבהמ"ק וכו'

המקור דכל נשמות ישראל הם השלשה אבות וי"ב שבטים, שנרמזו זה בחדש ניסן הנקרא חדש¹ האביב.

אביב, הוא א"ב² י"ב.

א"ב, הוא השלשה אבות הנרמזים בא"ב שמספרו ג', שראשיתם אברהם ואחריתם יעקב, וזהו א"ב, האות הראשון דאברהם א', והאות האחרון דיעקב ב', ואב שהוא מספר ג' הוא א' בפ"ע וכ' בפ"ע. כי אברהם שהוא האב הראשון הוא האדם³ הגדול בענקים, והוא המשקוף, ויצחק ויעקב הם שתי המזוזות במד"ר⁴ פ' בא, (והוא ע"ד כתר חכמה בינה, שכתר גופא כולל חכמה ובינה, היינו מה שבאברהם גופא יש אותיות אב כסדרן, אחר האות א"ב).

י"ב, הוא הי"ב שבטים הנחלקים לב' בחי', עשרת השבטים והב' שבטים יהודה ובנימין, ויהודה ובנימין⁵ גופא כוללים כל הי"ב שבטים, כי יהודה הוא סוף בני לאה שאחריו כתיב ותעמד מלדת, ובנימין הוא סוף בני רחל, כי השבטים הם במלכות⁶ בכלל, ומלכות היא בחי' יהודה ובנימין, יהודה הוא מלכות כי לו⁷ ניתנה המלוכה והוא הי'⁸ המלך באחיו, ובנימין הוא יסוד⁹ דמל' הרוחא דשביק בגווה כידוע, והמלך הראשון הי' שאול¹⁰ מבנימין, ואחריו דוד שמלכותו קיים¹¹ לעולם מיהודה.

(1) שמות יג, ד. "היום אתם יוצאים בחדש האביב".

(2) ראה ילקוט לוי יצחק עה"ת חלק א' סימן מב, טעם שהאבות עם השבטים בגי' ט"ז בדיוק, דמורה על יחוד י"ה ע"ש.

(3) יהושע יד, טו "ושם חברון לפני קריית ארבע האדם גדול בענקים הוא וגו'". בלקוטי לוי יצחק הערות לזהר בראשית עמוד צב מציין למדרש ילקוט שמעוני יהושע רמז כג ח"ל: דבר אחר האדם הגדול בענקים (יהושע יד, טו), אמר רבי זה אברהם, ולמה קורא אותו גדול, רבי לוי ורבי אלעזר בשם ר' יוסי זמרא פסיעותיו של אברהם אבינו היו ג' מילין. ר' יהודה ברבי סימון אומר מיל שנאמר (ישעי' מא, ג-ד) ארח ברגליו לא יבא מי פעל, למפרע מיל ר"ת.

(4) שמות רבה פרשה יז, ג ח"ל: והגעתם אל המשקוף בזכות אברהם, ואל שתי המזוזות בזכות יצחק ויעקב, ע"ש. (וראה שם סוף פרשה א ח"ל: "וכשם שהמשקוף גבוה כך ה' [אברהם] גדול שבאבות").

(5) אותיות י"ב הוא ראשי תיבות יהודה ובנימין (כדלקמן), דהם כוללים כל הי"ב שבטים.

(6) ראה תורה אור פרשת וישב עמוד כז, ד.

(7) ראה בראשית מט, י. בראשית רבה פרשה צט, ח ח"ל: לא יסור שבט מיהודה, זה כסא מלכות (תהלים מה) כסאך אלקים עולם ועד שבט מישור, אימתי, ומחוקק מבין רגליו, כשיבא אותו שהמלכות שלו, שכתוב בו (ישעי' כח) ברגלים תרמסנה עטרת וגו', עד כי יבא שילה, מי שהמלכות שלו. ועוד.

(8) ראה בראשית רבה פ' פד, יז. ילקוט שמעוני רמז קנט. ועוד.

ליקוט פירושים

והי"ב שבטים נולדו מיעקב, היינו יהוד"ה בנימ"ן¹² שהם מספר יעק"ב, והר"ת שלהם הוא הר"ת¹³ וס"ת דיעקב. ויהודה ה' הערב בעד בנימין כמ"ש¹⁴ אנכי אערבנו כו'.

ובחלקם נבנה בהמ"ק שבהמ"ק שייך לכל הי"ב שבטים נ' מכל שבט כדרז"ל, והוא בחלקם דיהודה ובנימין.

הרי שהם כוללים כל הי"ב שבטים, והיינו מה ש"ב ר"ת יהודה ובנימין.

לקוטי לוי יצחק, אגרות קודש עמוד תיד

(9) זהר (סבא) משפטים דף צט, ב. לקוטי תורה מהאריז"ל פרשת וירא ד"ה והנה בן לשרה אשתך (מובא לקמן סימן מו הערה 6).

(10) ראה שמואל-א פרקים ט. י.

(11) ראש השנה כה, א. ראה לקוטי שיחות חלק כח עמוד 104 ואילך. ועוד.

(12) יהוד"ה (בגי' 30), + בנימ"ן (152) = 182, כמספר יעק"ב. (לפעמים כתוב בנימין בלי אות י' שני'. ראה וישלח לה, כד. במדבר א, לו. שם י, כד. דברים לג, יב).

(13) הראשי תיבה דשם יעקב הוא אות "י" רמז לשם "יהודה" המתחיל ביו"ד, והסופי תיבה דשם יעקב הוא אות "ב" רמז לשם "בנימין" המתחיל באות "ב".

(14) בראשית מג, ט. ראה לקמן סימן לח.

בראשית לא, מב – לולי אלקי אבי אלקי אברהם ופחד יצחק היה לי כי עתה ריקם שלחתני את עניי ואת יניע כפי ראה אלקים ויובח אמש

טז

פי' הפ' "לולי אלקי אבי" בחי' דעת, "אלקי אברהם" חסד, "ופחד יצחק" גבורה, "הי' לי" תפארת, דעת הוא בחי' אב לתפארת, המזכיר חסד וגבורה וכו'.

מחסד וגבורה עצמן יכול להיות יניקה ללעו"ז, על דרך כמו¹ שמאברהם יצא ישמעאל ומיצחק יצא עשו, הנה צריך לכללם ולאסרם בבחי' תפארת² יעקב וכו', שאז אין יניקה מהם ללעו"ז³. ועדמ"ש אלקי אברהם ופחד יצחק הי' לי, ליעקב תפארת.

וע"י מה אוסרין ומקשרין את בחי' חסד וגבורה, הוא ע"י בחי' דעת שלמעלה מחסד וגבורה, שדעת בעצמו כולל ג"כ חסד וגבורה שהוא הב' עטרין⁴ דחו"ג, הנה דעת שפירשו חיבור וקישור כמ"ש בתניא פ"ג⁵ ע"ש, הוא האוסר ומקשר בחי' המדות דחסד וגבורה בחי' אברהם ויצחק, כי דעת הוא פנימיות התפארת ונשמה וחיות לו, כי תפארת הוא גופא⁶, והנשמה והחיות שלו הוא דעת⁷, שהוא פנימיותו, לכן הוא האוסר ומקשר בחי' חסד וגבורה וכו'.

ועפ"י יובן ואתי שפיר מ"ש, לולי אלקי אבי אלקי אברהם ופחד יצחק הי' לי, על מי קאי אבי האמור ברישא דקרא, כי אי אפשר לומר שקאי על אברהם כי הרי אמר אח"כ אלקי אברהם, ואי אפשר לומר שקאי על יצחק כי הרי כתיב אח"כ ופחד יצחק.

אך אלקי אבי על דעת, שהוא האב דתפארת, הנה אלקי אבי בחי' דעת, עשה שאלקי אברהם חסד ופחד יצחק הי' לי ליעקב וכו'.

(1) פסחים נז. ויקרא רבה פל"ו, ה. (ראה לקוטי שיחות חלק כ' עמוד 101).

(2) תפארת יעקב, ראה זהר חלק א' דף קנז, ב. חלק ג' דף שב, א. לקוטי תורה ואתחנן ה, ב. לעיל סימן טז הערה 6.

(3) ראה לעיל סי' לא.

(4) עטרין דחסד וגבורה, ראה לקוטי לוי יצחק הערות לזוהר שמות-דברים עמוד קסד, טעם דנק' עטרין (כתרים) דחסד וגבורה ח"ל: "חסד וגבורה שבדעת הם בבחי' מקיף על המדות דחסד וגבורה עצמן, והו' מה שחסד וגבורה נקראים עטרין, עטרא דחסד, עטרא דגבורה, שעטרה הוא בחי' מקיף, כי הם בבחי' מקיף על המדות דחסד וגבורה עצמן" עכ"ל.

(5) ח"ל: והדעת הוא מלשון והאדם ידע את חוה והוא לשון התקשרות והתחברות שמקשר דעתו בקשר אמין וחזר מאוד ויתקע מחשבתו בחזק בגדולת אין סוף ב"ה ואינו מסיח דעתו כי אף מי שהוא חכם ונבון בגדולת א"ס ב"ה, הנה אם לא יקשר דעתו ויתקע מחשבתו בחזק ובהתמדה לא יוליד בנפשו יראה ואהבה אמיתית כי אם דמיונות שוא ועל כן הדעת הוא קיום המדות וחיותן והוא כולל חסד וגבורה פי' אהבה וענפיה ויראה וענפיה.

(6) הקדמת תיקוני זוהר (פתח אליהו) ז, ב.

(7) ראה גם לקמן סימן עז.

ליקוט פירושים

וע"י שדעת קושר ומחבר חסד גבורה, נעשים חסד וגבורה כל א' כלול מחבירו, והוא ע"ד כמו הב' פרשיות שמע והי' אם שמוע, ששמע הוא⁸ חסד, והי' אם שמע גבורה. והרי בפ' שמע הוא שם מ"ב⁹ גבורה, ובפ' והי' אם שמע הוא ע"ב חסד, מפני שנעשה כ"א כלול מחבירו, אחליפו¹⁰ דוכתייהו כו', וכידוע.

תורת לוי יצחק, חידושים וביאורים לש"ס עמוד רל

(8) לקוטי תורה פרשת ואתחנן

(9) בפ' שמע יש מ"ב תיבות. בפ' והי' יש ע"ב תיבות עד ושמתם. ראה בלקו"ת פ' ואתחנן בד"ה ואהבת את ה' אלקיך. דרך מצותיך עמוד 244. אור התורה פרשת תרומה עמוד א' שסו. שם מ"ב הוא גבורה, ראה לקוטי תורה פרשת מסעי פח, ד. ולשם ע"ב בגי' חס"ד.

(10) ראה גם לעיל סימן מט הערה 11.

בראשית לה, כט – ואת כל חילם ואת כל טפם ואת נשיהם שבו ויבזו ואת כל אשר בבית

יז

ביאור פרש"י עה"פ – צורך ג' ראיות, וסדר הפסוקים

חילם ממנו, וכן עשה לי את החיל הזה (דברים ח, יז), וישראל עושה חיל (במדבר כד, יח), ועזבו לאחרים חילם (תהלים מט, יא).

רש"י

(א) ויש להבין: צורך ג' ראיות מג' פסוקים, ולא די בא' ?

(ב) וגם לכאורה הביאם שלא על סדר הפסוקים, כי וישראל עושה חיל קדם לעשה לי את החיל הזה ?

(ג) וכן מה שהביא מתהלים מ"ט, הלא כתוב שם מקודם חילם, הבוטחים על חילם¹, ולמה הביא מהמאוחר ועזבו לאחרים חילם² ?

יש לומר הפירוש כך הוא, מפני מה בזזו את חילם דבני שכם, הוא מפני שבני שכם אמרו וס"ל שכחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה לכן בזזו חילם ונעשה וישראל עושה חיל. אך מפני שהחיל הזה הי' דבני שכם, שיש בו חשש כוכבים ומזלות ועבודה זרה, לכן ועזבו לאחרים חילם, שבני ישראל לא רצו להנות מהחיל הזה, ועזבו אותו לאחרים. והוא מה שבני יעקב נתנו ליעקב את כל אלקי³ הנכר אשר בידם ואת הנזמים אשר באזניהם ויעקב טמן אתם תחת האלה אשר עם שכם⁴.

וברצות ה' אבאר מזה עוד אי"ה.

לקוטי לוי יצחק, הערות לספר הזהר בראשית עמוד קנ

(1) קאפיטל מט פסוק ז'.

(2) שם פסוק יא.

(3) "אלקי נכר גי' א"ך ר"ק ש"ך דינים עם הכולל" (לקוטי לוי יצחק כאן). פירוש: אלקי"י (בגי' 46) + הנכ"ר (275) = 321. וכן ש"ך (320) + עם הכולל בגי' 321.

וראה עץ חיים שער רפ"ח ניצוצין פ"ה, ד"שך" (320) בגי' ה' פעמים דיין (5 x 64) = 320, ע"ש.
(4) בראשית לה, ד.

ליקוט פירושים

בראשית לו, לא-לב – ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום לפני מלך מלך לבני ישראל.
וימלך באדום בלע בן בעור ושם עירו דנהבה.

יח

פסח שני¹ הוא בהתחלת ספירת² ההוד, שהתיבות בו הם חסין³ תנח"ם, וכתוב בו⁴ עמדו ואשמעה, והוא רק התיקון⁵ לטמאי נפש.

ול"ג בעומר הוא בהוד שבהוד⁶ שהוא הסוף, שבו הילולא דרשב"י ששמו עצמו הוא שמעון⁷, שמיעה, שע"י שמיעה, שמעו, נעשה ותחי⁸ נפשכם, והתיבות בו הם⁹

(1) בסימן זה מבאר הקשר דפסח שני עם ל"ג בעומר בחמשה ענינים:

(א) שניהם בשבוע דספירת הוד.

(ב) שניהם קשורים עם ענין "שמיעה".

(ג) שניהם קשורים עם רבי עקיבא.

(ד) ההשתוות ביניהם בתוכן תיבת התפלה אחר ספירת העומר.

(ה) שניהם קשורים בתיקון ענין המיתה.

ומבאר דהתיקון דל"ג בעומר גבוה יותר מפסח שני. וכ"ז קשור עם התיקון להמלך הראשון דתהו "בלע".

(2) כידוע, דימי הספירה נחלק להז' מדות, כל שבוע מזה אחת, ויום פסח שני י"ד אייר מתחיל שבוע החמישיית מדת "הוד", ויום הראשון של השבוע הוא פסח שני ספירה ומדה חסד שבהוד, ויום החמישי הוד שבהוד הוא יום ל"ג בעומר.

(3) ראה פרי עץ חיים שער ספירת העומר פרק ו' ח"ל: ענין המזמור של [תהלים סז] אלה"ם יחננו, ראיתי למורי ז"ל הקפיד מאוד, לכוין בכל יום באות א' מן מ"ט אותיות של פסוק ישמחו וירננו וכו', ובתיבה א' מן מ"ט תיבות שיש בזה המזמור, ע"ש.

ובסדר דא"ח סדר ספירת העומר ח"ל: יכוין לספירה של אותו הלילה, ולתיבה אחת של אנא בכח ותיבה אחת של מזמור אלקים יחננו וכו', עכ"ל.

נמצא ביום י"ד אייר – פסח שני – התיבה מ"אנא בכח" הוא "חסין", ומזמור תהלים (סז) הוא תיבת "תנחם", ופירושו: "חסין תנחם", שהקב"ה ה"חזק" תנהגם וינהלם, "חסין" קאי על הקב"ה ה"חזק" מאוד (ראה מצודת דוד תהלים פט, ט "מי כמוכה חסין יה – אתה ה' החזק מאוד"), "תנחם" פרש"י ח"ל תנהגם בדרך המישור, ע"ש.

(4) במדבר ט, ח. "ויאמר אליהם משה עמדו ואשמעה מה יצוה ה' לכם".

(5) שם פסוק ו' "דבר אל בני ישראל לאמר איש כי יהי' טמא לנפשו... ועשה פסח לה'".

(6) ראה סידור עם דא"ח עמוד דש ואליך.

(7) השם שמעון קשור עם ענין השמיעה כמ"ש (בראשית כט, לג) "ותאמר כי שמע ה'..." ותקרא שמו שמעון", נמצא דהן פסח שני קשור לשמיעה כמ"ש "עמדו ואשמעה" כנ"ל, והן ל"ג בעומר – ר' שמעון בן יוחאי – הו"ע שמיעה.

זהו ג"כ שהתיבות מ"אנא בכח" ומזמור תהלים ס"ז הם בדומה "חסין תנחם" – "אלקים נהל", וע"ז מבאר שיש חילוק דל"ג בעומר מרמז על לעתיד לבוא דיהי' בלע המות לנצח.

(8) ישע"י נה, ג. "הטו אונכם ולכו אלי שמעו ותחי נפשכם". ורמז "שמעו" על "רבי שמעון" מלשון שמיעה, ועל ידו הוא ל"ג בעומר שאז פסקו למות, זהו "ותחי נפשכם" ד"ל.

(9) ביום ל"ג בעומר, התיבה מ"אנא בכח" הוא "נהל", ומזמור תהלים (סז) הוא "אלקים", ופירושו "אלקים נהל" הוא כמו "חסין תנחם" כנ"ל בהערה 3. ומבאר שאף ששניהם מרמזים לתיקון טמאי נפש (ששרשו מהמלך

נהל אלקים שהוא ע"ד וכמו חסין תנחם, אך במדריגה יותר גבוהה. ואז פסקו למות תלמידי¹⁰ ר"ע, שהוא הסובר שהשיעור הוא¹¹ במודיעים, המלך¹² הא', שזה נרמז בתיבת תנח"ם¹³ [בג"י] בל"ע ב"ן בעו"ר דנהב"ה.

והיינו התיקון למיתה עצמה, לא רק¹⁴ לטמאי נפש, שלא יהי' עוד מיתה, בלע המות כו', אלא רק חיים וטוב סלה.

לקוטי לוי יצחק, אגרות קודש עמוד שז

בלע בן בעור כדלקמן), אמנם יש חילוק, דבפסח שני הי' רק תיקון לטמאי נפש, והתיקון למיתה הוא מרומז בל"ג בעומר דפסקו למות, בלע המות.

(10) ראה מאירי יבמות סב, ב. "קבלה ביד הגאונים כו" (וראה אוצר הגאונים ליבמות שם). טושו"ע או"ח סתצ"ג ס"ב (וראה שם ס"א). שו"ע אדה"ז שם ס"ה.

(11) פסחים צג, ב. איזו היא דרך רחוקה, מן המודיעים (רש"י. שם העיר) ולחורן וכמדתה לכל רוח דברי רבי עקיבא, ע"ש.

נמצא דרבי עקיבא יש לו שייכות, הן לגבי פסח שני – דסובר מן המודיעים לחורן, והן לגבי ל"ג בעומר דתלמידי רבי עקיבא פסקו למות.

(12) פירוש: המלך הראשון דמלכי תהו הוא "בלע בן בעור" שהוא בחי' דעת דקליפה (ראה לעיל סימן הערה), והו' "מודיעים" מלשון "דעת".

(13) פירוש: תנח"ם בגי' 498, וכן בל"ע (102), + ב"ן (52), + בעו"ר (278), + דנהב"ה (66) = 498.

(14) פירוש: בפסח שני הוא תיקון לטמא לנפש אבל לא נתבטל המיתה, משא"כ ל"ג בעומר מרמז ש"פסקו" למות תלמידי רבי עקיבא, והו' רמז בלע המות שיתבטל ה"בלע בן בעור". (וראה שיחות קודש ה'תש"מ פסח שני סעיף ג' בבאור מה שאמר רבי שמעון בן יוחאי יכולני לפטור את כל העולם מן הדין).

ליקוט פירושים

בראשית לו, לט – וימת בעל חנן בן עכבור וימלך תחתיו הדר ושם עירו פעו ושם אשתו מהיטבאל בת מטריד בת מי זהב

יט

רמזים בתיבת "הדר" על ענין הנשואין – עולם התיקון, הדור ויופי, דבמלכי תהוה לא נאמר בהם נשים, רק ב"הדר" ו"מהיטבאל"

הנשואין לבנין עדי עד, הוא ענין הכי גדול ונכבד מאד, וכמ"ש¹ כי יקח איש אשה חדשה לא יצא בצבא כו' עד ושמח את אשתו אשר לקח. והיינו כי יקח איש אשה חדשה זה קאי על בנין והתגלות עולם התיקון, כי נשואי איש ואשה הוא בחי' לשבת² יצרה היפך דלתהו בראה.

ובתהו נאמר הלשון³ בריאה, ובלשבת דתיקון נאמר הלשון יצירה, היינו כי בריאה הוא חשך ויצירה הוא אור כמ"ש⁴ יוצר אור ובורא חשך ותהו הוא בחי' חשך ותיקון הוא בחי' אור, וכמ"ש⁵ והארץ היתה תהו כו' וחשך, והיינו עולם התהו, ואח"כ כתיב⁶ יהי אור ויהי אור קאי על עולם התיקון וכו'.

וכידוע במאד⁷ ל' ברישא חשוכא והדר נהורא שקאי על תהו ותיקון, ולכן בתהו נאמר בריאה, ובתיקון יצירה, ובריאה קאי על החומר⁸ ההיולי שכרוך בו ההעדר, שא"א לראותו, והיינו חשך שאין רואים, ותהו הוא שמתהה דעת בני אדם שאין יכולים לעמוד עליו מה הוא, ויצירה קאי על התגלות הד' צורות אש, רוח, מים, עפר, שע"י הצורות רואים את הדבר, והיינו אור שרואים את הדבר, ויש בו השגה.

כי בתהו לא היו נשואי איש ואשה, כי בז' מלכי תהו מבלע⁹ עד בעל חנן לא נאמר בהם נשים, והתחלת נשואי איש ואשה הוא מהדר¹⁰ מקור עולם התיקון שבו נאמר ושם אשתו מהיטבאל.

(1) דברים כד, ה.

(2) ישעי' מה, יח "לא לתהו בראה אלא לשבת יצרה".

(3) מבאר הטעם דבפסוק "לא לתהו בראה אלא לשבת יצרה", הנה בתהו נאמר עולם הבריאה "בריאה", ובסוף הפסוק כשנקט "לשבת" – עולם התיקון – כתוב "יצרה" עולם היצירה. ראה אור התורה שמות עמוד מה-ו ועוד.

(4) ישעי' מה, ז.

(5) בראשית א, ב.

(6) שם א, ג. [ראה בפנים בלקוטי לוי יצחק "יהי אור" בגי' רל"ב שהם הד' שמות ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן שהוא מרמז על עולם התיקון].

(7) שבת עז: מאי טעמא עזי מסגי ברישא והדר אימרא ברישא חשוכא והדר נהורא. ראה לקוטי תורה פרשת בלק עד, ד. אור התורה פרשת תרומה עמוד א' תקיב. ספר המאמרים תרכט סוף עמוד קיח ואילך.

(8) ראה רמב"ן התחלת התורה בראשית א, א.

(9) בראשית לו, פסוקים לא-לח.

זהו שאופן קדושי איש ואשה הוא בג' דרכים¹¹, והיינו הג' קוין דעולם התיקון, שהחוט המשולש לא במהרה ינתק¹², היפך תהו שהי' רק בבחי' שני קוין¹³ פירוד שניתק במהרה.

והג' דרכים הם כסף שטר ביאה, כסף¹⁴ חסד קו הימין, שטר גבורה קו השמאל, ביאה תפארת קו האמצעי.

זהו שהזמן לנשואי איש ואשה הוא בגמר י"ח שנה, כמאמר¹⁵ בן שמנה עשרה לחופה, והיינו מהתחלת שנת י"ט ואילך¹⁶. כי הי"ח שנה הראשונים יש לומר שהם לנגד הז' מלכי אדום שמתו, והי"א אלופי עשו¹⁷, שביחד הם י"ח, (ועד"ז הוא ז' ימי נדה¹⁸ וי"א ימי זיבה).

ואז אין נשואי איש ואשה.

(10) שם פסוק לט. ראה לעיל סימן

(11) קידושין ב. (במשנה).

(12) קהלת ד, יב.

(13) י"ל הרמז, דבמשנה שם "האשה נקנית בשלושה דרכים" כנגד עולם התיקון, "וקונה את עצמה בשני דרכים בגט ובמיתת הבעל", — גט ומיתתה הם מתהו, וזהו הרמז "בשני דרכים" (ראה ילקוט לוי יצחק עה"ת ח"א סי' יא. יב. דשורש המיתה מתהו). לעיל סימן

ראה תורה אור ריש פרשת וישלח עמוד כד, ד ו"ל: ידוע שעיקר ההפרש בין עולם התהו לעולם התיקון, שבעולם התהו היו הספירות מפורדים זה תחת זה אבל בעולם התיקון הם בציר קוין דהיינו ג' קוין ימין ושמאל ואמצע שהקו האמצעי הוא המחבר ומייחד ג"כ ב' הקוין דימין ושמאל להיות מתכלים יחד כידוע דתפארת הוא הממוצע בין חו"ג ומחברים יחד, ולכן ישראל שהם בבחי' התיקון אומרים ג' פעמים קדוש דוקא וכתבי בהם ג"כ והיינם לי סגולה שהסגול"ל הוא ג' נקודות בחינת ימין ושמאל ואמצע כו' אבל בעולם התהו שהיו בבחי' פירוד זה תחת זה ולא נתייחדו יחד, ה"ז רק בחי' ב' קוין שהחסד הוא בפ"ע והגבורה הוא בפ"ע.

וכמ"ש ביאור הדברים במ"א שהענין הוא לפי שבתהו היו האורות מרובים והכלים מועטים ולכן מצד קוטן הכלי לפ"ע האור ע"כ אין הכלי יכולה להכיל ב' הפכים חו"ג יחד עד"מ באדם מי ששכלו קטן לא יכיל ב' הפכים כלל אלא אם יטה שכלו לזכות לא ימצא אז שום שכל לחוב ולא יסבול שום נטי' לחוב בלבו אלא רק טוב וחסד בלבד. ובהיפך כאשר יטה לחוב לא יסבול כלל נטי' לזכות ונמצא אינו אלא בקו א' תמיד פעמים בקו הימין לזכות ופעמים בקו השמאל לחוב והרי הקוין מפורדים שכשהוא בבחי' חסד לא יוכל לסבול בחי' דין וכן להיפך, וזהו הנק' בחינת ב' קוין שהחסד הוא בפני עצמו והגבורה בפני עצמה.

אבל בתקון שהתפארת מכריע בין חו"ג היינו שגם בשעת הדין יוכל להיות ג"כ נטי' לזכות וכן להיפך, לפי שבתקון האורות מועטים והכלים מרובים נמצא הכלי רחב לקבל גם ב' הפכים, וכמו באדם שדעתו רחבה יוכל לסבול ב' הפכים יחד וישכנו במוחו ולבו שמצד זה יש סברא לזכות אע"פ שמצד אחר יש סברא לחוב כו' והרי בתקון מתייחדים חו"ג יחדו וזהו ענין ג' קוין.

(14) וכמו בגשמיות יש יד ימין — חסד ויד שמאל גבורה, ובאמצע הגוף הוא "ביאה", וזהו תפארת וד"ל.

(15) אבות פ"ה משנה כב. ראה ספר המאמרים ה'תשל"ד ע' 42.

(16) ציונים מכ"ק אדמו"ר שליט"א לענין שו"ע אדה"ז הל' ת"ת. [הלכות תלמוד תורה פ"א הלכה א' בקונטס אחרון. וראה רשימות חוברת נה].

(17) בראשית לו, פסוקים מ-מג. אלופי "תמנע, עלוה, יתם, אליבמה, אלה, פינן, קנו, תימן, מבצר, מגדיאל, עירם".

(18) ויקרא טו, כה. ע"ש רש"י ד"ה אל נדתה, זו אחד עשר יום שבין סוף נדה לתחלת נדה וכו'. וראה שו"ע אדמו"ר ריש הל' נדה. עיין גם לעיל סימן

ליקוט פירושים

וי"ל שהוא לנגד ה' אותיות הפשוטים דשם אלקים וי"ג אותיות שבמלוי¹⁹, ששם אלקים הוא בחי' גבורות ודינים, והוא בתהו כמ"ש²⁰ בראשית ברא אלקים כו' והארץ היתה תהו.

משא"כ בתיקון הוא שם הוי' שיתוף²¹ מדת הרחמים כמ"ש²² ביום עשות הוי' אלקים כו'.

ומהתחלת י"ט ואילך הוא נישואי איש ואשה, הדר ומהיטבאל, והשנה הראשונה דהנשואין שהיא שנת י"ט הוא לנגד בשנת הי"ט, בעולם התיקון²³.

ועיקר ענין התיקון הוא הג' קוין דעולם התיקון.

ונרמזו במלת הדר, שכל הג' קוין יחדו הם הדור ויופי משא"כ בקו א' או ב' קוין לבד.

וי"ל, האות ה', רומז על גבורה, כי גבורה היא ספירה החמישית.

אות ד', רומז על חסד שהיא ספירה הרביעית.

והוא ג"כ ה' אותיות דשם אלקים, וד' אותיות דשם הוי', שאלקים והוי' הוא²⁴ גבורות וחסדים.

אות ר', שפירושו ראש ועליון הוא קו האמצעי שמגיע בראש העליון.

וכן הג' אותיות הללו [הדר] הם הסופי תיבות דגבורה חסד פאר²⁵ ודוק.

לקוטי לוי יצחק, אגרות קודש עמוד שטו ואילך

19) פירוש: אלקים יש ה' אותיות, ויש במלוי י"ג אותיות כזה: אל"ף, למ"ד, ה", יו"ד, מ"ם. ביחד הוא י"ח אותיות.

20) בראשית א, א.

21) ראה פרש"י שם וז"ל: "ברא אלקים, ולא נאמר ברא ה', שבתחלה עלה במחשבתו לבראתו במדת הדין וראה שאין העולם מתקיים, והקדים מדת רחמים ושתפה למדת הדין, והיינו דכתיב ביום עשות ה' אלקים ארץ ושמים".

22) בראשית ב, ד.

23) ראה בפנים בלקוטי לוי יצחק המשך הענין דבשנה ראשונה לא יצא בצבא וכו'. (עיין בפניני לוי יצחק עה"ת דברים כד, ה).

24) ראה תניא שער היחוד והאמונה פרק ה'.

25) "פאר" הוא שורש תיבת "תפארת".

כ' אב תשע"ד – שבעים שנה

בראשית לו, לט – וימת בעל חנן בן עכבור וימלך תחתיו הדר ושם עירו פעו ושם אשתו מהיטבאל בת מטריד בת מי זהב

כ

בחי' תהו הוא הו' מלכי דאדום וי"א אלופי עשו, ותיקון מרומז במספר י"ט, וזהו"ע י"ט בסלר"

הנה יש ז' מלכי אדום שכתוב¹ בהם מיתה, וי"א² אלופי עשו, ששרשם מתהו (וכן ז'³ ימי נדה, וי"א ימי זיבה) שעולה⁴ י"ח.

אך מספר י"ט הוא לנגד המלך הדר דתיקון, שלא נזכר בו מיתה כלל, והוא הוא מקור התיקון המתקן הכל, והוא שם⁵ מ"ה, שהמלוי דמ"ה הוא י"ט. וזהו ענין י"ט כסלו.

תורת לוי יצחק, חידושים וביאורים בש"ס עמוד שמא

(1) פירוש: בכל אחד דמלכי אדום (פסוקים לא-לט) כתוב וימלך וימת.
(2) בראשית לו פסוקים מ-מג. אלוף תמנה, עלוה, יתם, אהליכמה, אלה, פינז, קנז, תימן, מבצר, מגדיאל, עירם.
(3) ויקרא טו, כה. ע"ש רש"י ד"ה על נדתה... זו אחד עשר יום שבין סוף נדה לתחלת נדה וכו'. וראה שלחן ערוך אדמו"ר הזקן ריש הל' נדה.
(4) ראה לעיל דהם כנגד ה' אותיות שם אלקים, + י"ג אותיות המילוי, ע"ש.
(5) פירוש: שם מ"ה הוא שם הוי' במלוי אלפי"ן כזה: יו"ד, ה"א, וא"ו ה"א. והאותיות ה"מילוי", שהם ו"ד (10), א (1), א"ו (7), + א (1) = 19.
ושם מ"ה בגי' אד"ם, וזהו מורה על תיקון ולא תהו. ראה תורה אור עמוד עב, ד. ונמצא ד"אדם" בחי' תיקון, שהוא בגי' מ"ה, הנה הוא צירוף השם עצמו והמילוי, והוא רמז ל"הדר ומהיטבאל" דו"ל.

ליקוט פירושים

בראשית לו, מג – אלוף מנדיאל אלוף עירם אלה אלופי אדום למשכתם בארץ אחותם הוא
עשו אבי אדום

כא

ביאור הג' שלבים, א) למתן תורה – (חלק הנגלה), ה' צ"ל מקודם גלות מצרים – מבני חם,
ב) לגילוי טעמי תורה שיתגלה לע"ל ה' צ"ל גלות אדום – מבני שם וכו', ג) לגילוי תורת
החסידות – י"ט כסלו, ה' צ"ל גלות מסטרא דקדושה גופא

כשם שלמתן תורה בכלל ה' צ"ל מקודם גלות מצרים¹, שגלות נמשל² לשינה
כידוע, וצורך הגלות ה' כדי שיזכו למ"ת כמ"ש³ זה לך האות בהוציאך את העם
ממצרים תעבדון את האלקים על ההר הזה.

וכן למתן תורה דלוחות⁴ שניות שביום הכפורים, יש מקודם⁵ הנסירה שבראש
השנה ו' ימי תשובה שאחריהם.

ובכלל לשמחת התורה, וגלוי' שבשמחת תורה יש מתחלה השמאלו⁶ תחת
לראשי שבעשרת ימי תשובה כידוע.

עד"ז בכל זמן כשמתגלה אור חדש יותר בתורה, ובפרט גילוי פנימיות התורה
– תורת החסידות ע"י הגאולה ד"ט כסלו, ה' צ"ל מקודם ההסתר וההעלם
דישיבתו⁷ במשמר, וכל שהבחי' היא יותר גבוה, הנה ההסתר וההעלם שעלי' הוא
יותר דק ועמוק.

כי כשם שלמתן תורה דעתה, שנתגלה הנגלה דתורה, הנה על זה ה' די
ההסתר וההעלם דמצרים⁸ שהם מבני חם, ואינם מזרע אברהם ויצחק.

משא"כ לגלוי פנימיות התורה, בחי' טעמי תורה, ישקני⁹ מנשיקות פיהו
שיתגלו ע"י משיח צדקנו במהרה בימינו אמן, צ"ל מקודם גלות אדום, שהוא יותר
דק ועמוק, כי הוא עשו אבי אדום, שהוא ג"כ מבני שם, מזרע אברהם ויצחק, ובבטן
אחת עם יעקב, כי הו"י¹⁰ תומים.

(1) ראה תורה אור ריש פרשת שמות עמוד מט, א ואילך.

(2) ראה ספר המאמרים ה'ת"ש ד"ה בלילה ההוא עמוד 5 ואילך. תורת מנחם – ספר המאמרים מלוקט חלק

ג' עמוד עג ואילך. עמוד פ ואילך.

(3) שמות ג, יב.

(4) ראה תענית כו, ב.

(5) ראה ביאורי הזהר להצמח צדק עמוד תיד-טו.

(6) שיר השירים ב, ו. ראה לקוטי תורה דרושים לסוכות עמוד עח, ד ואילך. תורת מנחם – ספר המאמרים

מלוקט חלק ד' עמוד שמב. ועוד.

(7) דשיבתו במשמר, דאדמו"ר הזקן בשנת תקנט.

(8) בראשית י, ה "ובני חם כוש ומצרים וגו'".

(9) שיר השירים א, ב.

(10) בראשית כה, כד.

ולתורה הנגלית הי' מקודם קריעת ים סוף שנקרא לי"ב קרעים¹¹, ולנסתר דתורה שע"י משיח צדקנו יהי' מקודם קריעת הנהר לז' נחלים¹², ועיין בלקו"ת¹³ בד"ה והניף ידו על הנהר כו' ע"ש.

עד"ז יובן שלגילוי אור החסידות שהוא הבחי' היותר גבוה, התחברות ב' הבחי' יחד¹⁴, הי' צ"ל ההסתר וההעלם עוד יותר דק ועמוק מאותם שהם מסטרא דקדושה גופא מ'שראל.

וע"ד כמו ביוסף שהי' ההעלם וההסתר עליו מאחיו גופא שהיו צדיקים גמורים. וכן במלכות דוד הקיימת לעולם, הי' המונעו ומעכבו שאול שהי' צדיק גמור בלי שום דופי כמארז"ל.

ואימתי הוא גאולתו ב"ט כסלו, ב"ט דוקא הכולל ב' הבחי' די"ב דקריעת הים, וז'¹⁵ דהכאת הנהר, יחד.

לקוטי לוי יצחק, אגרות קודש עמוד רכד

(11) מכילתא בשלח יד, טו. תרגום יונתן בן עוזיאל שם. ראה ספר המאמרים תשי"ז עמוד 150 ואילך.

(12) "שע"י יא, טו "והחרים הוי' את לשון ים מצרים והניף ידו על הנהר וגו' והכהו לשבעה נחלים".

(13) לקוטי תורה פרשת צו עמוד טז, ד.

(14) "זה "שניאור" [שני-אור] ב' בחי' אור, הוא הב' בחי' דתורה, נסתר דתורה ונגלה דתורה, קבלה ונגלה. והתחברותם יחד דהב' אור, הוא ענין גילוי אור החסידות שהוא מה שהנסתר דתורה הסודות היותר עמוקים יושגו בהפשטותן לשכל ע"ד כמו ההשגה דנגלה דתורה, משא"כ קבלה אינה מושגת לשכל אנושי כי היא רק בדרך קבלה ואמונה בלבד. משא"כ גילוי אור החסידות הוא בחי' יותר גבוה מקבלה ונגלה, שלכן בכחה לחבר ב' הבחי' גם יחד, שהנסתר והרזו גופא יהי' מושג בנגלה" (לקוטי לוי יצחק כאן).

(15) ראה שיחות קודש ה'תשל"ו יט כסלו פרשת שמות סוף סעיף ה. ספר המאמרים ה'תשל"ד עמוד 115 ד"ה והחרים הוי' וגו'. ה'תשי"ז עמוד 150 ואילך.